

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

ЕДЖАПШЭМ фэчэфхэу екІолІэжъыгъэх

Шэныгъэм и Мафэ фэгъэхьыгъэ торжественнэ зэхыхэу Мыекьюапэ игурыт еджапІэу N 15-м тыгуасэ щыкІуагъэм хэлэжъагъ Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КъумпІыл Мурат.

Іэу апашъхъэ щытхэм ащыщхэу кыгъэнафагъэх. АщкІэ кІэлэгъа-джэхэм къатэгъэрэр зэкІэ зэрагъэцкІэщтым ищыхъэ зэрэтелыри директорым кыыхигъэщыгъ.

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхакІу-

щынэ Аслъан ыцкІэ къээрэ-угыойгъэхэм къафэгущуагъ АР-м и Премьер-министрэу КъумпІыл Мурат. КыткІэху-хъэрэ лІэужхэм шэныгъэ ку-хэр зэрагъэгъотынхэу, къэралыгъом, республикэм япатриотэу щытынхэу къафэлъІуагъ. Непэ кІэлэгъаджэм обществэм чыплэшхо зэрэциубгытэр, тисабыйхэм щыІэныгъэм гъогу тэрэз кышчыхахыным ахэр зэрэфэлажъэхэрэр республикэм и Правительствэ ипашэ кы-Іуагъ. Урысые Федерацием и Президентэу Дмитрий Медведевым Джэпсалъэу кышшыгъэм кызырэхыгъэщыгъэу, еджапІэр непэ шэныгъэмрэ псауныгъэр къэухъумэгъэнымрэ ячІыплэу щытын зэрэфаем мэхъан-шхо ритыгъ.

— Адыгеим ит еджапІэхэр аужырэ шапхъэхэм адиштэу зедгъэпсыхъанхэм, ахэм ящыкІэ-гъэ пстэури ядгъэгъотыным ыкІи сьд фэдэрэ лъэныкъокІи Іэпы-Іэгъу тафэхуным тапэкіи тыналэ тедгъэтышт, — кыІуагъ КъумпІыл Мурат. — Тинеушырэ мафэ зыгъэпсынэу, лъызыгъэкІотэнэу тызыщыгугъыр кІэлэеджа-кІохэр, дэгъоу шъуедж, кІэлэгъа-джэхэм, нахыжъхэм къаІорэм шъуадэлэу.

Химие кабине-тым пае егъэджэ-нымкІэ комплект, спорт Іэмэ-псы-мэхэр ыкІи комп-ютер гурыт еджапІэу N 15-м Премьер-мини-стрэм шухъаф-тынэу ритыгъэх.

П а р т и е у «Единэ Россием» илъэс къэс зэхи-щэрэ шІушІэ ак-цием ишІуагъэ-кІэ республикэм игурыт еджапІэ-хэм мыгъэ апэрэу ачІэхьыгъэ кІэлэ-

еджэкІо мини 5 фэдызым егъэ-джэным ищыкІэгъэ Іэмэ-псымэ-хэр зыдэлэ портфельхэр аІэкіа-гъэхьагъэх. Мы акцием дыри-гъэштагъ АР-м и Президенти. АР-м гъэсэныгъэмрэ шэныгъэм-рэкІэ и Министерствэ кытІуп-щыгъэ сомэ миллиони 4,2-мкІэ комплект мини 5,2-рэ мы илъэ-сым ащэфыгъ.

Гурыт еджапІэу N 15-р непэ илъэсыкІэ еджэгъум фэхъазыр. Спонсор ІэпыІэгъум ишІуагъэкІэ блэкІыгъэ илъэсым ащ шъхъа-ныгъупчыакІэхэр хагъэуцуагъэх, «Единэ Россием» и Адыгэ чІы-плэ къутамэ кытІупщыгъэ ахъ-щэри зищыкІагъэм пІэуагъэ-

хьагъ. АР-м и Къэралыгъо Со-вет — Хасэм и депутатхэм еджа-пІэм кыратыгъэ сомэ миллио-нымкІэ нэмыкІ гъэцкІэжъынхэр лъагъэкІотэнхэ гухэлъ яІ. Джащ фэдэу еджапІэм видеокамери 8 хагъэуцуагъ, мэшІогъэкІосэным ишашхъэхэми ар адештэ.

2009-2010-рэ илъэс еджэгъум анахъ дэгъоу зыкъэзыгъэлъэгъо-гъэ кІэлэеджакІохэр нэужым кыыхагъэщыгъэх, ахэм щытхъу тхылъхэр ыкІи шухъафтынхэр афагъэшъошагъэх.

Ежъ кІэлэеджакІохэри усэ цІыкІухэм къаджагъэх, ордэхэр къаІуагъэх, еджэным фэчэфхэу пэхъажыгъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО

Адам.

Сурэтхэр Іэшынэ Аслъан кытырыхыгъэх.

ЗэхъокІыныгъэхэр афэхъугъэх

Іоныгъом и 1-м кыщегъэ-жъагъэу республикэм иеджапІэхэм яа 1-рэ классхэр федеральнэ къэ-ралыгъо шапхъэхэм атетэу рагъаджэхэу аублэшт.

Ащ фэдэ зэхъокІыныгъэхэр зы-фэхъуштхэр шэпхъакІэхэм атетэу щегъэджэнхэу амал зиІэ еджапІэ-хэр арых. Ахэм непэрэ уахътэм диштэрэ кІэлэгъаджэхэр ачІэтынхэ фае, яматериальнэ базэ лъэшэу зэ-тегъэпсыхъэгъэнэу щыт. Ащ фэдэ еджапІэхэм «шэпхъакІэхэм яеджа-пІэх» араІо. Ащ фэдэу республи-кэм непэ еджэпІи 6 ныІэп итыр.

ШэпхъакІэхэм атетэу егъэджэ-гъэнхэр кыделъытэ «Наша новая школа» зыфиІорэ Іофтхъабзэм. ИкІыгъэ илъэсым ащ тетэу респу-бликэм еджэпІи 10-м Іоф шашІагъ. Мы илъэсыкІэ еджэгъум гурыт

ыкІи ублэпІэ еджапІэхэм зэкІэмкІи кІэлэеджэкІо 45270-рэ ачІэхъа-жыгъ. Ахэм ащыщэу нэгырэ 4882-р апэрэ классым кІуагъ.

ЕджапІэхэр илъэсыкІэ еджэгъум фытегъэпсыхъэгъэнхэм пае сомэ миллион 98,4-рэ къэралыгъом кы-тІупщыгъ. Ащ щыщэу миллион 13-р федеральнэ бюджетым, мил-лион 42,3-р республикэ бюджетым ыкІи миллион 43,4-р муниципаль-нэ бюджетым къахэкІыгъэх.

Тыгуасэ илъэсыкІэ еджэгъур сэкъатныгъэ зиІэ кІэлэеджэкІо 26-м рагъэжъэжыгъ. Ахэр яунэхэм арыхэу компьютернэ техникэр яІэпыІэгъоу рагъэджэщтых. Лъэпкъ проектэу гъэсэныгъэм кызырэ-дилыгътэу, ахэм якомпьютерхэр Ин-тернетым епхыгъэщтых, цифровой оргтехникэмкІэ еджэщтых. Ащ фэ-дэ егъэджакІэм дистанционнэкІэ еджэх. КІэлэеджакІохэм ятехникэ Адыгэ республикэ гимназием ша-гъэпсыгъэ гупчэм епхыгъэшт.

**АР-м и Президент
ипресс-къулыкъу**

«АДЫГЭ МАКЪЭМ»

**2011-рэ илъэсым иапэрэ мэзих кІэгъэтхэгъу
зы мазэкІэ нахь пасэу едгъэжъагъ!**

Ныбджэгъу лъапІэхэр!

Лъэпкъ гъэзетыр кызытхыкІы зышІоигъохэм апае федеральнэ почтэм икЪу-тамэу Адыгэ Республикэм шыІэм иотделениехэм, ООО-у «Адыгея-Интерсвязь» зыфиІорэм икиоскхэм ыкІи «Адыгэ макъэм» иредакция дэжъ щыт киоскым Іоныгъом и 1-м яІофшІэн рагъэжъэшт.

Почтэм иотделениехэм мыщ фэдэ уасэхэмкІэ лъэпкъ гъэзетым шъуащыкІэтхэн шъульэкІышт:

— **сомэ 397-рэ чыпых 26-кІэ** — тхъамафэм 5 кыдэкІэу нэкІубгъуи хъурэ гъэ-зетэу **52161-рэ** индекс зиІэм;

— **сомэ 379-рэ чыпых 14-кІэ** — фэгъэкІотэныгъэ зиІэхэм апае **52162-рэ** индекс зиІэм;

— **соми 143-рэ чыпых 16-кІэ** — телепрограммэр зыдэлъышт бэрэскэшхо номерэу тхъамафэм зэ кыдэкІэу **14289-рэ** индекс зиІэм;

Мыекьюапэ шыпсэхэрэр! «Адыгэ макъэм» иредакция дэжъ щыт киоскым индекс-хэу **52161-рэ, 52162-рэ, 14289-рэ** зиІэхэм **соми 140-кІэ** шъуащыкІэтхэн шъульэкІышт. (Мыщ щыкІатхэхэрэм киоскым гъэзетыр ежъ-ежырэу чІахыжъзэ ашІышт);

ООО-у «Адыгея-Интерсвязь» икиоскхэм тигъэзетхэм зэкІэми соми 150-кІэ шъуащыкІагъэтхэшт. (КІатхэхэрэм гъэзетыр киоскым ежъ-ежырэу чІахыжъзэ ашІышт);

къалэу Мыекьюапэ дэт хъызмэтшІапІэхэу, организациехэу, учреждениехэу **корпора-тивнэ шыкІэм тетэу** гъэзет экзэмпІяр **15-м** кышчымыкІэу кызытхыкІын зимурадхэр редакцием **сомэ 200-кІэ** щыкІэтхэнхэ алъэкІышт.

ШъукІатх лъэпкъ гъэзетым!

Апэрэу одыджыныр къафытеуагъ

Юныгъом и 1-м, мыгъэ, Урысыем щыпсэурэ кІэлэцІыкІу миллионрэ ныкьорэ апэрэу еджэпІэ пчъэшъхьаІум елъэбкъуагъэх ыкІи ящІэныгъэкІэ анахъ мэхъанэ зилэ апэрэ одыджыныр къафытеуагъ.

Илъэси 6 — 7 зыныбжэ кІэлэцІыкІу мин пчъагъэ (Адыгэ Республикэм икІэлэцІыкІухэри зэрэхэтхэу) щІэныгъэ гъогушо цыпэм техъагъ. Ар шыкур!

Шэныгъэ лъэгъожьыем теуцогъэ сабийхэм ны-тыхэм, нахъыжхэм, кІэлэегъаджэхэм, кІэлэлүхэм анаІэ зэратырагъэтырэм бэ елбытыгъэщтыр.

Цыфыр зыуэзнкІэу, зыпсыхьэрэр къэшІэкІыгъэхэр арыба. УблэпІэ классхэм ащеджэфэ лъапсэу ыгъотырэр ары кІэлэцІыкІум ыужыкІэ къышхъэпжъэу, зезыгъэушхоу, зезыгъэ-Іэтырэр; хэти гуетыныгъэу, егъэжэпІэ тэрэзэу ышІыгъэм, ыгъотыгъэм елбытыгъэу лъэ-кІуатэ. «Чыр цІынэзэ къау-фэ» аІоба, кІэлэцІыкІум иса-бынгъо дэдэм пкъырыхъгъэ пстэумэ — орэшІэныгъ, орэ-щысэ дах, орэцІыфыгъэ хабз — десэ ахехы. Джары ны-тыхэмрэ кІэлэегъаджэмрэ аІэ зэкІэдзагъэу Іоф зыкІыздэ-шІэн, апэрэ классым кІогъэ

сабым еджэныр ыкІи зыхэт илэгъухэр, езыгъаджэхэрэр, фэгумэкІырэ пстэум шъхъэ-кІэфэныгъэ-лгытэныгъэ афи-шІэу зыкІапІун, зыкІырагъэ-сэн фаер. А зэкІэм аготэу, уна-гъомкІи, еджапІэмкІи апэрэр, первоклассникхэм гъогу зэ-пычын, ащ елбытыгъэу свето-форым игъэпсыкІэ фагъэнэІо-сэн, хъэ гъогурыкІо хъушхэу непэ урамхэм атиз хъугъэхэм е нэмыкІ хъугъэ-шІэгъэ Іаехэм ащаухъумэнхэр, игъорыгъозз ахэр шыІэкІэ шапхъэхэм афэ-гъэсэгъэнхэр ары.

Мы мафэхэм еджэныр апэрэу зыублагъэхэми, янэ-ятэхэ-ми, якІэлэегъаджэхэми шІу-кІэ, псауныгъэкІэ тафалъаІозэ, «Гъогу маф!» ятэІо.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Шапхъэхэм адиштэу мэфэкІыр зэхашагъ

ИлъэсыкІэ еджэгъум епхы-гъэ мэфэкІ Іофтхьабзэхэу Адыгэ Республикэм щызэ-хашагъэхэр шапхъэхэм ади-штэу рекІокІыгъэх, зи хъугъэ-шІагъэ къэхъугъэп. Цыфхэм ярэхъатныгъэ къэухъумэгъэ-ным, шІэныгъэм и Мафэ щы-нэгъончъэу шытыным пае милицием икьулыкьушІэхэм япшъэрылхэр дэгъу дэдэу агъэцкІагъэх.

Республикэм икьалэхэм

ыкІи ирайонхэм ащыкІогъэ зэ-хашагъэхэм нэбгырэ мин 75-рэ фэдиз ахэлэжъагъ, ахэм ащы-щэу мин 45-м фэдизыр кІэлэ-еджакІох. ЗэхэщакІохэм агъэ-нэфэгъэ планым диштэу мэфэ-кІыр рекІокІыным пае АР-м и МВД иІофышІэхэм къатефэ-рэр зэкІэ зшІауахыгъ. Гъогу-рыкІоныр щынэгъончъэным ыкІи общественнэ рэхъатны-гъэр къэухъумэгъэным мы ма-фэм правэухъумэкІо орган-

хэм ялЫкІо мин фэдиз лгы-пльагъ. Гурыт еджапІэхэм профилактическэ Іофтхьаб-зэхэр ащызэхашагъэх, гъэ-сэныгъэм иучреждениехэр кинологхэм аулпъэкІугъэх.

Хабзэ зэрэхъугъэу, респу-бликэм щыпсэурэ цыфхэри милицием иІофышІэхэм Іэ-пыІэгъу къафэхъугъэх.

ИлъэсыкІэ еджэгъур рагъэ-жъэжыгъэ къодый. Ащ да-кІоу республикэм ит еджа-пІэхэм яІофшІэн щынэгъон-чъэу гъэпсыгъэныр правэ-ухъумэкІо ыкІи гъэцкІэкІо органхэм япшъэрылхъ шъхъа-Іэу къэнэжы.

Зэрэдырамыгъаштэрэр къыралотыкІыгъ

АР-м иветеранхэм я Совет тыгъуасэ «Іэнэ хъураеу» зэхыщэ-гъагъэм АР-м лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралыгъохэм ащы-псэурэ тилъэпкъэгъухэм адырІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жугъэм иамалхэмкІэ и Комитет ипашэу ЖакІэмыкьо Вячеслав, ныбжыкІэ ІофхэмкІэ Комитетым ипашэу Къэрэтэбэнэ Мыхъамодэ, Адыгэ республикэ кІэлэегъэджэ колледжым ипашэу, тарихъ шІэ-ныгъэхэмкІэ докторэу Ацумыжъ Казбек, контр-адмиралэу Тхьа-гъэпсэу Маджыдэ, нэмыкІхэр хэ-лэжъагъэх. ЯтІонэрэ дунэе заом Урысыем иІахъэу хишІыхъагъэр аужырэ уахътэм зэрэзэтыралотыкІырэр, текІоныгъэр США-мрэ Великобританиерэ зэрафагъа-зэрэр ары мы Іофтхьабзэр зэхашэным ушъхъагъу шъхъаІэу фэ-хъугъэр.

ЖакІэмыкьо Вячеслав «Іэнэ хъураеу» къызэІуихыгъэ, вете-ранхэм я Совет мы Іофтхьабзэм кІэщакІо зэрэфэхъугъэм фэшІ ащ хэтхэм «тхъашъуегъэпсэу» арыІуагъ.

— ЯтІонэрэ дунэе заом къе-жъапІэу фэхъугъэм, ар зэрэкІуа-гъэм, зэраухыгъэм, Урысыем иІахъэу хишІыхъагъэм ишъып-къапІэ ныбжыкІэхэм икьоу алызыгъэІэсын зылъэкІыщтыр шъоры, — къыІуагъ ащ.

АР-м иветеранхэм я Совет итхъаматэу Генрих Барташук СССР-м текІоныгъэр къыдихи, къэралыгъо кІочІэшхохэм ащы-щэу къызэрэхэкІыжыгъэр, непи

а чІыпІэр зэриІыгъыр зыгу ри-мыхъыхэрэм нэмыкІэу къагъэ-лъэгъонэу ыуж зэрихъагъэхэм дебгъэштэнэу зэрэщымытыр, ащ ыгъэгумэкІыхэу «Іэнэ хъураеу» зэрэзэхашагъэр къыІуагъ.

Нэужым тарихым фэгъэхы-гъэ научнэ ІофшІагъэхэм, ятІо-нэрэ дунэе заом иилъэсхэр къы-зпызычыгъэ цыфхэм къатхы-жыгъэхэм къагъэлъэгъорэ факт-хэм Ацумыжъ Казбек къатегу-щыІагъ, щысэхэр къыхъыгъэх. Хэгъэгу зэошхом иветеранхэу «Іэнэ хъураеу» хэлэжъагъэхэу Михаил Зигашинымрэ Виктор Усольцевымрэ заом наужырэ мазэхэр зыфэдагъэхэр агу къы-зэринэжыгъэр къалотагъ.

— Гитлер икоалицие тызэрэ-текІуагъэр ттырахынэу зэрэуцу-гъэхэм дебгъэштэнэу щытэп, — къыІуагъ Тхьагъэпсэу Маджыдэ къызэгушыІэм. — Зэкъошыны-гъэу, зэгурыІоныгъэу СССР-м илъэпкъ зэфэшъхъафхэм азы-фагу илбыгъэр ары текІоныгъэр къыдэзыжыгъэр. Непи ауштэу къэбар нэпцІэу къырахыжъа-гъэхэм тапэуцужыкІы фае.

Информационнэ «заоу» ар зищыкІагъэхэм къырахыжъа-гъэм текІоныгъэр къыщыдэтхы-мэ, СССР-м иІахъэу хишІыхъа-гъэм ишъыпкъапІэ икьоу цыф лъэпкъ пстэуми алыІэсынэу зэ-риллыгъэрэу къыхыгъэщыгъ ныб-жыкІэ ІофхэмкІэ Комитетым ипашэу Къэрэтэбэнэ Мыхъамо-дэ къызэгушыІэми.

ХЪУТ Нэфсет.

Зыпкъ итэу Іоф ашІэ

Дагъыстан Республикэм къы-кІыжыи, фермер зэшыхэу Мир-зодербиоровхэр Мыекьопэ рай-онымкІэ Краснооктябрьскэ кьоджэ псэупІэм хэхъэрэ поселкэу Спокойнэм къызыкІожыгъэхэр илъэситф фэдиз хъугъэ. Чэмхэр зыщыаІыгъыщтыгъэ фер-мэ зэхэкьугагъэу поселкэм дэжъ шытыгъэр къашэфыжыи, агъэцкІэжыгъ. Непэрэ мафэмкІэ зэ-шитІур зипэшэ хъызмэтшІапІэм чэм 29-рэ шкІэ 17-рэ щалыгъых.

Фермэм тызыхъэм тызыІу-кІэгъэ Роман Кислякэ чэмыщ ныбжыкІэу Аминат Будуно-

вамрэ къызэрэтфалотагъэмкІэ, гурытымкІэ чэм пэпчъ чэщ-зы-мафэм шэ литрэ 15 къыкІахы. КъаІахырэ шэр зэкІэ мафэ къэс Шэуджэн районым къыкІырэ щэфакІохэм араты.

ХъызмэтшІапІэм илэжъакІо-хэм джыдэдэм анахъ Іофыгъо шъхъаІэу яІэр былымхэм кІыма-фэм арагъэшхыщт Іусыр агъэ-хъазырыныр ары. Ащ изшІо-хын былымхэу фермэм иІофы-шІэхэм лъагъэкІуагъ.

Л. МЕРТЦ.

Сурэтым итыр: **хъызмэтшІа-пІэм ичэмыщэу А. Будуновар.**

Къуальхъэ зытыгъэр къаубытыгъ

УФ-м исуд приставхэм якъу-лыкьу АР-кІэ и ГъэІорышІапІэ икупэу коррупцием пэшІуекІо-гъэным, щынэгъончъэным ыкІи кадрэхэм афэгъэзагъэм суд при-ставым къуальхъэ кезытыгъэр къаубытыгъ. Ар Тэхъутэмыкьое районым шыщ, кредит зытырэ ор-ганизацием фыримыгъэгъэзэжы-гъэу чІыфэу сомэ мини 144-рэ телъ. Судым рихъухъагъэм тетэу ар къызызыжыкІынэу еклелэгъэ приставым исполнительнэ Іофыр къызэтыргъэуцонэу къелъэлугъ, ащ пае сомэ мини 5 къуальхъэ къыритыщтэу къыриІуагъ. Ищы-кІэгъэ Іофтхьабзэхэр зэхашагъ ар къаубытыгъ, УФ-м ипрокура-турэ следствиехэмкІэ и Комитет следствиехэмкІэ и ГъэІорышІа-пІэу АР-м щыІэм уголовнэ Іоф къызэІуихыгъ, зэхэфынхэр макІох.

УФ-м и Уголовнэ Кодекс ия 291-рэ статья («Дача взятки») къуальхъэ зытыгъэм сомэ мини 100-м къыщыублагъэу сомэ мин 500-м нэс е илэжъапкІэ фэдиз та-зыр е илъэси 8-м нэсэу хыдэс ты-ралъхъанэу къыделъытэ. Адыгеим исуд приставхэм ар джыри зэ зэ-кІэми агу къагъэкІыжы.

Гуманитар ушэтынхэм апылб Адыгэ республикэ институтэу Т.М. КІэрашэм ыцІэкІэ шытым иІо-фышІэхэм гухэкІышхо ащыхъугъ институтым идиректорщтыгъэу ХъутІыжъ Кимэ Къэншъао ыкьор зэрэщымыІэжыр ыкІи зидунай зыхъожыгъэм иуагъорэ иІахыль-хэмрэ афэтхъаурыхъэх.

Щэпсэух адыгэхэр дунаим

Адыгэхэм ижъыкІэ ятеплъэ-шъошагъэр

Т. де МАРИНЬИ: «СыдэкІыжыным ыпэкІэ Тауш сельІоуи, къушхъэ тІокІэ благъэм къыщыльгъорэ Іошхъэ мы-инхэр къытІынхэу къытезгъэнэгъагъ. Анахъу агъэпІэпІэрэ чІыпІэу мээжыем хэтым дэжъ шыІэу, сэри сыздэщыІагъэм пэмычжъэр ары егъэІыи сшІоигъуагъэр. Зэгорэм мы чІыпІэхэм ащыпсэуштыгъэ цыф лъэпкъышхо горэмэ яхъадэхэр зы-щагъэІылыжыжыщтыгъэ чІыпІэхэу а Іуашхъэхэр ежъ черкесхэм алыгъэ.

НэмыкІ хэгъэгу къыкІыгъэ цыфхэм а Іуашхъэхэр атІыхэу, гъопІгъэ тыкыыр-хэр къачІахыгъэ зыхъукІэ, мы хэгъэгур чІыпІэрыс цыфхэм ятэжъ плашэхэм аІэ къызэрэрагъэхъащтым фэшІ шы-псэуштыгъэхэу теубытагъэ хэлъэу къы-зараІокІэ, черкесхэм гуафэхэр арагъэ-шІыщтыгъэх».

ЭД. СПЕНСЕР: «Цыф хъадэ зычІэлъ Іуашхъэ горэ къэстІыным инэу сыфэ-ягъ. Зэпысымыгъэу бэрэ сызельІу уж сиблэгъэлІыр ащ къытезгъэнагъ, ау гъэшІэгъоныр — зы черкес закъуи къыздэлэнэу къызгъэзэгъышъугъэп. Къэр

къэптІыныр гунахышхоу ахэм алыгъэ-щтыгъ. Осэшхо зилэ мылкъоу Іуашхъ-хэм чІэлъыр къэзыухъумэрэ псэшхор агъэгумэкІыным инэу тецыныхъэщты-гъэх. Ащ къыхэкІэу сэри къыздэхъу сшІоигъо Іофым ыуж сикІыжыкІы фаеу хъугъагъэ.

Мыхэм афэдэу дунаим цыхъурэ-щы-шІэрэ пстэури тхъэ Іофхэм тыркухэм-рэ тэттархэмрэ зэрапыххэрэм паен фае ахэм яІуашхъэхэри зи емыагъэхэу къызкІызэтенэгъэхэр.

Сурэтыр *Едыджэ Батырай итхы-лэу «Адыгэхэр» зыфилорэм къыдэхыгъ.*

Marigny. Taitdout. 1823-рэ илэс. Пыгъадэ псыхъо кІэим щатІырэ Іуашхъэр. 1818-рэ илэс.

Гъомылапхъэхэм ауасэ тынаІэ ренэу тет

— *Гъомылапхъэ зэфэшъ-хъафхэм: хъалыгъум, щэм ыкІи нэмыкІхэм Адыгэ Республикэм уасэу щыраІэмкІэ Іофым сыда изытетыр?*

— Социальнэ мэхъанэ зиІэ товархэм республикэм уасэу щыраІэр зыпкэ итэу гъэпсыгъэным фэшІ Адыгэ Республикэм и Президент 2007-рэ илээсым чъэпыогъум и 19-м кыдигъэкІыгъ Указэу «Адыгэ Республикэм гъомылапхъэ зэфэшъ-хъафхэм социальнэ мэхъанэ зиІэхэм ауасэ зыпкэ итэу щыгъэ-псыгъэным фэгъэхьыгъэ амалхэм яхъыллагъ» зыфиІорэр. А Указым перерабатывающіе промышленностым ыкІи сатыушыным яреспубликэ предприятиехэм зэхэщакІэу яІэм емылгытыгъэу игъо ащыфелъэгъу гъомылапхъэ зэфэшъ-хъафхэм (хъалыгъум, щэм, щэм хэшІыкІыгъэ продукцияхэм, кьое пыгъэхэм, былымыхъум, кьэкІыхэрэм ахашІыкІырэ дагъэм, кІэнкІэм) социальнэ мэхъанэ зиІэхэм ауасэ агъэнэфэн зыхъукІэ рентабельностым ыкІи зэрэщэхэрэм афэшІ хагъахэрэр проценти 10-м кырамыгъэху-нэу кыделъыгъэ.

Адыгэ Республикэм ихэбзэ органхэм а Іофым фэгъэзагъэхэм Указым кызыфіІохэрэр гъэц-кІагъэ зэрэхъуэрэм ренэу лыплъэнхэр япшъырылъ.

Адыгэ Республикэм имуниципальнэ образованиехэм ямониторинг кызырэгъэлагъорэмкІэ, 2010-рэ илээсым шышъхъІум и 16-м ехъулІэу хъалыгъум, щэм ыкІи щэм хэшІыкІыгъэ продукцием, кьэкІыхэрэм ахашІыр дагъэм, чэт кІэнкІэм ауасэ республикэмкІэ хагъахъуагъэр проценти 8,8 — 10,4-рэ.

Щыфхэм анахъ гумэкІыгъоу яІэхэм зыкІэ ащыц гъомылапхъэхэм ауасэ зэрэхъуэрэр. А Іофым фэгъэхьыгъэ унчІэхэу фэгъэуцугъэхэм джэуапхэр кьаретыжыгъэ уасэхэмрэ тарифхэмрэ кьэралыгъо гъэпсыкІэ яІэу шыгъэнымкІэ Адыгэ Республикэм и ГъэІорышІаплэ ипацэ ипшъырылхэр зыгъэцкІэхэрэ Псылушъо Юсыф.

Щыфхэм анахъ ящыкІагъэу щыт продуктхэм гъомылапхъэшІ ыкІи перерабатывающіе промышленностым кыдигъэкІхэрэм ярентабельность проценти 10-м кьэхуэрэп.

Ау хэгъэунэфыкІыгъэн фаер Урысые Федерацием гъэмафэр лъэшэу зэрэщыфэбагъэм кы-хэкІэу анахъ гъомылапхъэ шъхьалэхэм ауасэ хахъоу зэрэ-ригъэжыагъэр ары. Джары кызыхэкІырэр Адыгэ Республикэм гъомылапхъэ товархэм ащыцхэм ауасэ зэхъокІыныгъэхэр щыфэхуэнхэр.

Адыгеим статистикэмкІэ и ГъэІорышІаплэ кытыхэрэм кызырагъэлагъорэмкІэ, шышъ-хъІэу мазэм иапэрэ кІэлъэныкыо уасэхэм мыщ фэдиз ахъуагъ: хъаджыгъэмкІэ проценти 8,1-рэ, коцым хэшІыкІыгъэ хъалыгъоу апэрэ сортым хахъэрэмкІэ процент 1,7-рэ, щэу проценти 2,5-рэ хъоу тхъу зыхэлъымкІэ проценти 6,6-рэ, кефирэу проценти 2,5-рэ хъоу тхъу зыхэлъымкІэ процент 13,1-рэ, кьое гъэушкыонгъэмкІэ проценти 6,6-рэ, былымыхъумкІэ проценти 6,3-рэ. Ащ фэдэу кьэт-лыгъэгъэ гъомылапхъэхэм ауасэ хэхъоныр анахъэу кызыхэкІыгъэр сырер зэрэщэфырэ уасэм процент 12-м нэсэу зэрэ-хъуагъэр ары.

ХэгъэунэфыкІыгъэн фаер

Федеральнэ законэу «Урысые Федерацием сатыу ІофшІэнэу щызэшІуахырэм кьэралыгъо гъэпсыкІэ тэрэз иІэ шыгъэным ыльапсэхэм афэгъэхьыгъ» зыфиІорэр зэрэштагъэм фэшІ гъомылапхъэ товар зэфэшъ-хъафхэм социальнэ мэхъанэ зиІэхэм ауасэ хэшІыкІэу хамыгъэхъо-ным пагъэуцужыщт Іофтхъабзэхэр щыІэхэ хьугъэ. А товархэм ауасэ зыгорэкІэ мазэм кыкІлоцІ процент 30 ыкІи ащ ехъу зыхахъокІэ, Урысые Федерацием и Правительствэ календарнэ мэфэ 90-м емыхъоу ахэр зэрэщэщтхэ уасэхэр зыблэкІы мыхъушхэр рихъухъаштых.

Урысые Федерацием и Правительствэ 2010-рэ илээсым бэдзэ-огъум и 15-м ышІыгъэ унашъоу N 530-р зытетымкІэ гъомылапхъэ товар шъхьалэхэу цыфхэм анахъ ящыкІагъэхэу социальнэ мэхъанэ зиІэхэу ылытагъэхэр: коц хъаджыгъэр, хъамцІыным хэшІыкІыгъэ хъалыгъур, хъам-цІый-коц хъалыгъур, коц хъаджыгъэм хэшІыкІыгъэ хъалыгъур ыкІи булкэ зэфэшъ-хъафхэр, цэр ыкІи фэшъхъаф гъомылапхъэ товархэр (пстэумкІи 24-рэ мэхъух).

— *Гъомылапхъэ зэфэшъ-хъафхэм ауасэ зэрэхъуэрэр зетІэжэсгъэнымкІэ республикэм сыда щашІэрэр?*

— Социальнэ мэхъанэ зиІэ гъомылапхъэ товархэм ауасэ бэу хамыгъэхъоным ыкІи лъапсэ имыІэу ахэм ауасэ зэрамыхъо-кІыным афэгъэхьыгъэ Іофыгъохэр Адыгэ Республикэм и Президент ыкІи Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет янэплъэгъу ренэу итых.

Адыгэ Республикэм ихэбзэ органхэм а Іофтхъабзэхэм язэшІохын фэгъэзагъэхэм уасэхэм ямониторинг ренэу зэхэ-гъэуцэ, а мэхъанэ ин зиІэ Іофыгъор зэшІохыгъэным фэшІ уп-лъэкІун Іофтхъабзэхэр зэрахъэх.

Адыгэ Республикэм Ощыпсэ-ухэрэм осэ тэрэз иІэу хъалыгъур алэкІэгъэхъэгъэным фэшІ акциеу «Народым ихылыгъу» зыфиІо-рэр зэхэщакІэ, ащ республикэ предприятие 23-рэ хэхъэ. Хъаджыгъэм буасэ зэрэхъуагъэм емылгытыгъэу, а предприятие-хэм хъалыгъу сорт зэфэшъ-хъафхэм кыдагъэкІыхэрэр фэшъхъаф

хъалыгъухэм ауасэ нахъ макІэу арашэ.

Адыгэ Республикэм гъомылапхъэ товар зэфэшъ-хъафхэм ауасэ щыхъмыгъэхъогъэным фэшІ фермер ыкІи унэе унэгъо хъызмэтшІаплэхэм кьагъэкІырэ пхъэшъхъэ-мышъхъэхэр ыкІи хэтэрыкІхэр охътэ гъэнэфагъэхэм ермэлыкхъэу зэхэщэхэрэм ежъ-хэм уасэу афашІырэмкІэ ащэ-щэнхэ фитых. Джащ фэдэу продукцияер кьэзыхыжыкІыхэрэм ар зыщыІуагъэкІыщт сатыушы-плэхэу кІэу зэхэщэхэрэм ащэ-щэнхэ алъэкІыщт, мэкъумэщ продукцияер кьэзыхыжыкІыхэрэм ыкІи фермер хъызмэтшІаплэхэм зыгъэпсэфыгъо мафэхэм ащызэ-хэщэхэрэ ермэлыкхъэм зи пэры-охъу афэмыхъоу япродукције ша-щэным ищыкІэгъэ Іофтхъабзэхэр зэкІэ зехъэгъэнхэ фае.

(Коммунальнэ фэІо-фашІэ-хэм ауасэ зэрэщэхъокІырэм фэгъэхьыгъэ тхыгъэри я 4-рэ нэкІубгъом ит).

Амал пстэури агъэфедэщт

Адыгэ Республикэм статистикэмкІэ и ГъэІорышІаплэ джыдэдэм мэхъанэшхо зиІэ ІофшІэныр щызэшІуахы, мы илээсым Всероссийскэ кІэтхыкІыжыныу цыІэщтым республикэмкІэ «ІофшІэщтхэр» цырагъаджэх, щэгъэхъазырых. Статуправлением иІэшъхъэтетэу Беданэкъо Нурбий кызырэгъэлагъэмкІэ, цыфхэм якІэтхыкІыжынын фэгъэзэгъэщтхэм яегъэджэн шышъхъІу мазэм и 9-м рагъэжыагъ. Мыекъуапи, республикэм ирайонхэм и Іофтхъабзэхъоу цыІэщтым хэлэжъэнхэу нэгъырэ минитІу фэдиз агъэхъазыры.

кыныгъохэм кІэтхыкІыжыа-кІохэр арихъылІэнхэ зэрилгэ-кІыщтыр, гушыІэм пае, уна-гъоу зылухъагъэхэм цыф горэ имысэу е кІэтхыкІыжыным хэлэжъэнхэу фэмыехэм аІукІэ-хэмэ, зэрэзекІон фаехэри агура-гъэІуагъ. Сыд фэдэ чыплі ахэмкІэ документ шъхьалэу щытыр инструкциер ары, ащ рыгъуазэхэмэ, зэкІэ дэгъу хъу-нэу ары Н. Беданэкъом кы-зэриІорэр. Ащ хигъэунэфы-кІыгъ Урысыем щыкІошт кІэтхыкІыжыным хэлэжъэщтхэм яегъэджэн шІогъэ нахъыбэ кы-тынымкІэ амалышІу кьазэрэ-фэхъушхэр Росстатим кьа-фигъэхьыгъэ мультимедий-

нэ пкыгъохэр, джащ фэдэу, кІэтхыкІыжынымкІэ документ-хэу инструкцием кызырэгъэ-рэм тетэу агъэхъазырыгъэхэр. КІэтхыкІыжыаКІохэм ІофшІэнэу кьажэрэр ащ фэдэу псынкІэ дэдэу щытэп. КІэтхы-кІыжыным хэлэжъэщтхэм яегъэджэн а кампаниер зы-рагъэжыщтым нэс кІошт. Ащ нэс тестированиер акІушт пІэлэ гъэнэфагъэкІэ Іоф зышІэщтхэм.

Статуправлением кызырэ-щыталагъэмкІэ, СД дискхэу обучающіе программэр зигъу-сэхэр кьалукІэгъахэх, кІэтхы-кІыжыныу участкэхэм ялэшъ-хъэтетхэр зэрырагъэджэщтхэ

инструкциехэмрэ бланкхэмрэ яІэх, мы илээсым иІоныгъо мазэ участкэхэм япащэхэм еджэныр чыплэхэм ащыра-гъэжъэщт. Инструкторхэмрэ кІэтхыкІыжыаКІохэмрэ яегъэ-джэн чъэпыогъу мазэм иапэрэ кІэлъэныкыо аублэщт.

КІэтхыкІыжыаКІохэм пстэу-ми аужэу инструктаж афызэха-щэщт — чъэпыогъум и 8-м кышыгъэжыагъэу и 12-м нэс.

ПэшІорыгъэшъ тестировани-ем (ушэтыным, гъэцкІэным) ІофымкІэ шІэныгъэ икыу кьэ-зымыгъэлыгъогъэ специалист-хэр ІофшІэным хагъэлэжъэ-щтхэм.

Тикъэралыгъо бжыхъэм цыфхэм яКІэтхыкІыжыныу щыкІоштым мэхъанэшхо иІ, сыда плэм ащ икІэуэхэм ате-гъэпсыкІыгъэу УФ-м исоци-альнэ Іофыгъохэр, идемографии нахъышІу шыгъэнхэр кы-дэзылыгъэрэ программэхэр зэ-хагъэуцощтых, арышъ, кІэтхы-кІыжыным хэлэжъэщтхэр зэ-рагъэхъазырыгъэхэм бэкІэ елы-тыгъэщт кьэралыгъо мэхъанэ зиІэ кампаниер зыфэдэщтыр.

БРАНТІЭ Казбек.

— Адыгеим щыпсэухэрэр зэкІэ кІэтхыкІыжыным кы-хегъэуыгъэгъэнхэмкІэ, ІофшІэ-ныр дэгъоу зэшІохыгъэнымкІэ кІэтхыкІыжыаКІохэр зэрэдгъэ-хъазырырэм бэкІэ елыты-гъэщт. Ар кыдигурыІозэ, Ады-геястатим купиплі щызэхаци, мѳищэ едгъэджагъэх, — ыІуагъ Н. А. Беданэкъом. — Купищым нэгъыришъэ фэдизэу ахэтыгъэхэм цыфхэм яхъылІэ-гъэ кьэбархэр кызыраугъош-

тыр, кІэтхыкІыжыаКІохэм яІоф-шІэн зэрэзэхэщэгъэщтыр, кІэтхыкІыжынымкІэ документ-хэм ищыкІэгъэ даннэхэр зэра-ратхэщтхэр, зиунэ кІэтхыкІы-жыаКІохэр езыгъэблэгъэнэу фэмыехэр стационар участкэ-хэм яКІолІэнхэ зэралъэкІы-щтыр, ахэм анэмыхІхэри дгъэ-хъазырхэрэм агурыдгъэІуагъ.

Статуправлением ипащэ кытфіІотагъ кІэтхыкІыжы-ныр кІо хъумэ змыжэгъэхэ

ЩЫФХЭР ЗЫГЪЭГУМЭКЪЫХЭРЭР

Къэбар жыгуыгъэхэр цыфхэм алъызгъэлъэхэрэм бэмышлэу кыыхаутыгъ 2011-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м щегъэжьагъэу зиунэхэм псымрэ газымрэ ясечетчикхэр имытхэм ахэм апае атырэр фэдитлуклэ нахьыбэ хьуыцтэу. Адыгэ Республикэм псэуплэ-коммунальнэ фэло-фашлэхэм апае щатырэм зэхьоклыныгъэхэр фэхьуыцтха?

— Апэрапшлэу кыыхэзгъэщы сшлоигъу псэуплэ унэхэм апае атырэмрэ коммунальнэ фэло-фашлэхэм уасэу ялэмрэ ыкли коммунальнэ фэло-фашлэхэм апае атырэр зыфэди-зымрэ зэхэбгъэклуаклэхэ зэрэ-мышьуыцтыр. Псэуплэ унэхэр зэралыгъэхэрэм ыкли зэрагъэ-цэклэжхэрэм апае атын фаер зыфэди-зыр зыгъэнафэхэрэр къэралыгъо гъэпсыклэ тэрэз аш илэным фэгъэзэгъэ органхэр арых. Урысые Федерацием и Псэуплэ кодекс кызырэдидилгы-тэрэм тетэу псэуплэ унэхэм ялыгъынклэ ыкли ахэр гъэцэ-клэжыгъэнхэмклэ атын фаер зыфэди-зыр зыгъэнафэхэрэр псэуплэ унэхэр зымьтыку хахь-хэрэр арых, ащ дэжыым ахэр зэрыгуызэхэрэр фэтэрыбэу зэ-хэт унэр ифэшгуашэм лъыкла-хэу Ыгыгыгъэным фэшл ищы-клагъэр ары. Аужырэ лъэхьа-ным нэс Урысые Федерацием исубъектхэм якъэралыгъо хаб-зэ иорганхэм муниципальнэ ыкли къэралыгъо унэ псэуплэ фондм щыпсэхэрэу граждан-хэм атын фаер зыфэди-зым зэхьоклыныгъэу фэхьухэрэм алаыплъэнхэр пшъэрылхэу арых. Ащ фэшл псэуплэ унэхэм яфэло-фашлэхэр зэрагъэца-клэхэрэм фэшл гражданхэм атыщтыр зыфэди-зыр кыдэ-зылгытэрэ индексхэр ахэм агъэнафэхэщыгъэх. Ау 2010-рэ илъэсым бэдзэогъум и 27-м аштэгъэ Федеральнэ законэу «Урысые Федерацием и Псэ-уплэ кодекс ыкли Урысые Фе-дерацием инэмьикл закониху-хьэ актхэм зэхьоклыныгъэхэр афэшлыгъэнхэм ехьыллагъ» зыфилоу N 237-ФЗ-р зытетыр заштагъэм кышчыублагъэу Урысые Федерацием исубъект-хэм ягъэцэкклэ хабзэ иорган-хэм ащ фэдэ фитыныгъэхэр ямылэжхэ хьуыгъэ, непэ ахэм псэуплэ унэхэм яфэло-фашлэ-хэмклэ уасэхэм апае монито-ринг зэхэщгъэным фэшл мыщ кыкклэлыклорэ фитыныгъэхэр аратыгъэх: фэтэрыбэ хьурэ унэ-хэм здыряе мылтыкур Ыгыгы-гъэныр ыкли гъэцэклэжыгъэ-ныр, лифтхэр Ыгыгыгъэнхэр, пы-дзафэхэр угъоигъэнхэр ыкли дэщыгъэнхэр, нэмыклэ Иофшлэн зэфэшхьафхэр здыряе мылты-кур ыкли фэтэрыбэ хьурэ унэм кыгыгъэгъунэрэ чыплэр тэрэзэу Ыгыгыгъэнхэм афэгъэхьы-гъэхэр.

Коммунальнэ фэло-фашлэхэр зыфэдэхэр шэпхьэ актхэу щы-лэхэм къагъэлъагъо. Ахэм ахэ-хьэх электричествэр, газыр, фабэр, псы стырыр ыкли чы-лэр алэклэгъэхьэгъэнхэр, псэу агъэфедэрэр унэхэм арыщы-гъэныр, ошх ужым псыр зэры-уцорэ чыплэхэр укэбзгыгъэн-хэр, щылэныгъэм кыгытырэ пыдзафэхэр тэрэзэу угъоигъэн-хэр. Ащ фэдэ фэло-фашлэхэм ауасэхэр (ятарифхэр) къэра-лыгъо гъэпсыклэ хэлъэу тэрэ-зэу гъэнафэгъэнхэ фае.

Коммунальнэ фэло-фашлэхэм ауасэ (ятариф) зыфэди-зыщтыр зэлыгытыгъэр материалнэ-тех-ническэ ыкли Иофшлэн ресурс-хэр, а чыплэм коммунальнэ

Тызыхэт лъэхьаным цыфхэр анахьэу зыгъэгумэклыхэрэм ащы-щых сьид фэдэ лъэныкъоклы уасэхэр зыпкъ зэрымьтхэр, ахэм хэпшлыкэу къазэрэхахьор-рэр. Анахь гүмэклыгъо къафэзыхьырэр зыщыпсэ-ухэрэ унэхэм апае цыфхэм ахьыцэу атырэр зэрэбэр ары. Мы Иофыгъохэм афэгъэ-хьыгъэ унчлэ заулэхэм джэуап къаретыжыны Адыгэ Республикэм уасэ-хэм ыкли тарифхэм къэ-ралыгъо гъэпсыклэ тэрэз ялэ шыгыгъэнымклэ и Гъэлорышланлэ инащэ ип-шгъэрылхэр зыгъэцэклэхэрэ Псылушъо Юсыф.

инфраструктурэм иобъектхэу итхэм язытэт ыкли техническэу ахэр зэрэулышыгъэхэр ары. Фитыныгъэу илэхэм къахиубы-тэу Адыгэ Республикэм уасэ-хэм ыкли тарифхэм къэралыгъо гъэпсыклэ тэрэз ялэ шыгыгъэ-нымклэ и Гъэлорышланлэ ком-мунальнэ комплексым фэло-фашлэу ыгъэцаклэхэрэм ауасэ хэхьэрэ ахьомрэ зэрагъэкло-дырэм экономическэ лъапсэу илэм лъыплъэгъэныр ипшъэ-рылх. Гъэзетеджэхэм ясло сшлоигъу коммунальнэ фэло-фашлэхэм ауасэ (ятарифхэр) Адыгэ Республикэм щызэб-лахьунхэ зыхьуклэ Урысые Федерацием и Правительствэ кыгыгъэнфэрэ шапхьэхэм ате-тэу ар зэрэзэшлуахырэр.

Непэ коммунальнэ комплек-сым иорганizationsхэм ыкли монополиехэм ясубъектхэм япшъэрылх къэбар жыгуыгъэм иамалхэр ыкли Интернетым исетъ агъэфедэхэзэ ищыклэгъэ къэбархэр цыфхэм игъом алэклагъэхьанхэр. Урысые Фе-дерацием и Правительствэ иорганizationsхэм а лъэныкъом-клэ зэшлуахын фаехэр игъо ыльэгъугъэх.

Коммунальнэ фэло-фашлэ-хэмклэ цыфхэм атырэр, тари-фыр зыфэди-зым фэшхьафэу ахэм зэхьоклыныгъэ афашлы-ным пае коммунальнэ ресурс-хэу агъэфедэхэрэр зыфэди-зыр кыдамылгытэ хьуыцтэп. Зы-горэклэ тарифыр зыфэди-зыщ-тыр ащ лъыплъэрэ органым зыгъэнафэклэ, приборхэмклэ учетыр гъэпсыгъэным зыте-хьэхэклэ гражданхэм ежхэм ашхьэхэклэ коммунальнэ ресурс-хэу агъэфедэхэрэр зыфэди-зым ыкли коммунальнэ фэло-фа-шлэхэм апае атырэм алъып-лээнхэ алъэклыщт.

Джары Федеральнэ законэу «Энергиер алэклэгъэхьэгъэным, энергиём шлуагъэу кыгытырэм хэгъэхьогъэным ыкли Урысые Федерацием изаконихьухьэ актхэм ащыщхэм зэхьоклыны-гъэхэр афэшлыгъэнхэм афэ-гъэхьыгъ» зыфилоу N 261-ФЗ-р зытетым коммунальнэ ресурс-хэу зэклэ агъэфедэхэрэр зра-шыхэрэ коллективнэ, зэклэ унэ ыкли нэбгырэ шхьафхэм уче-тыр зэхашэу гъэпсыгъэным фэ-гъэхьыгъэ Иофхьабзэхэр зехьэ-

гъэнхэ зэрэфаер кыдылгытэ.

А законным кызырлорэм те-тэу псэуплэ унэхэр зиэхэм, фэ-тэрыбэу зэхэтхэ унэхэм ащып-сэхуэхэрэм 2012-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м нэс псыр, природнэ газыр, фэбэ энергиер, электрическэ энергиер учёт зэрашлыщтхэ приборхэр агъэ-уцунхэ, джащ фэдэу а прибор-хэм Иоф зэрашлэрэу аулпъэклун фае. Ащ дэжыым фэтэрыбэ хьу-рэ унэхэм уахьтэу кыызфэтлуа-гъэм кыахиубытэу псыр, фэбэ энергиер, электрическэ энергиер коллективым (зэклэ унэм) зды-рие приборхэр, джащ фэдэу псыр, природнэ газыр, электри-ческэ энергиер, шыгъэнхэмклэ коммунальнэ фэтэрхэм апае зы-унагъом е унэгъуабэмэ здыряе приборхэр гъэуцугъэнхэ фае.

А законыр гъэцэклэгъэным фэшл Урысые Федерацием чыплэ хэхьоныгъэмклэ и Ми-нистерствэ фэтэрыбэу зэхэт унэхэм ыкли нэмыклэ псэуплэ унэхэм коммунальнэ фэло-фашлэхэр зэрафагъэцэклэщтхэм, ахэм ягъэцэклэн зэрэзэпагъэу-щтым ыкли нахь маклэу афэгъэ-цэклэгъэнхэм афэгъэхьыгъэ Шапхьэхэм япроект зэхигъэу-цуагъ, ащ игъэклотыгъэу тегу-щылэнхэм ыкли предложение-хэр къахьынхэм афэшл бэдзэ-огъум и 26-м официальнойнэ сай-тым а шапхьэхэр кышчыхиу-тыгъэх.

Шапхьэхэм кызырагъэлъа-гьорэмклэ, 2012-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 31-м ехьулэу унэ унаехэу цыфхэр зыщыпсэ-ухэрэм учетыр зэрашлыщт приборхэр арымытхэ зыхьуклэ, коммунальнэ ресурсхэм апае атырэр зыфэди-зыщтыр рахь-хэ зыхьуклэ, коммунальнэ фэло-фашлэхэу агъэцаклэхэр-рэмклэ шапхьэу щылэхэр ахэм ахэзыгъэхьорэ коэффициентэу 2,5-мклэ штагъэхэу агъэнафэх, коллективнэ (зэклэ унэм) зды-рие приборыр щымылэ зыхьу-клэ, коммунальнэ фэло-фашлэ-хэмклэ атыщтыр зыфэди-зы-щтыр зэклэ унэм ифэныкыуа-гъэхэм апэлухьащт коммуналь-нэ фэло-фашлэхэмклэ агъэфедэрэ шапхьэхэр ахэзыгъэхьорэ коэф-фициентэу 2-мклэ аштэ, зыгорэклэ коллективнэ (зэклэ унэм здырие) приборыр щы-мылэ зыхьуклэ, 2013-рэ илъэсым

тыгъэгъазэм и 31-м ыуж ахэ-зыгъэхьорэ коэффициентэу 4-мклэ аштэ.

Фэтэрыбэу зэхэт унэм зыщы-мыпсэхуэхэр унэхэу хэтхэм учёт зэрашлыщт приборхэр арымыт-хэ зыхьуклэ, ахэзыгъэхьорэ ко-эффициентхэу коммунальнэ ресурсхэр зэрагъэфедэхэрэмклэ атын фаер зэраштэщтыр 2011-рэ илъэсым шылэ мазэм и 1-м кышщегъэжьагъэу рахьухьащт.

Урысыем и Минрегион кыгыгъэхьазырыгъэ проектым ихэплъэн ыкли итегущылэн макло. Коммунальнэ ресурс-хэм атефэщтыр кьалыгъэ зы-хьуклэ ахэзыгъэхьорэ коэффи-циентхэр зыщагъэфедэщтхэм клэух уахьтэу ялэщтыр зыфэдэ-щтыр джырэклэ агъэнафэгъэп.

— Хэтэ джы псы чыылэм ыкли стырым, псыр унэхэм зэрарачхэрэм афэгъэхьыгъэ тарифхэр зыгъэнафэхэрэр?

— 2010-рэ илъэсым нэс псы чыылэм ыкли стырым, псыр унэхэм зэрарачхэрэм афэгъэ-хьыгъэ тарифхэр зыгъэнафэ-щтыгъэхэр Адыгэ Республи-кэм икълэлэ округхэм, кълэлэ ыкли кьоджэ псэуплэхэм ячы-плэ зыгъэлорышлэжыплэхэм яорганхэр арыгъэх. Ау 2010-рэ илъэсым бэдзэогъум и 27-м Федеральнэ законэу ыпшъэклэ зигугъу кьэтшлыгъэу N 237-ФЗ-р зытетыр заштэм а фиты-ныгъэхэр чыплэ зыгъэлоры-шлэжыным иорганхэм ямы-лэжхэ хьуыгъэ, коммунальнэ хьызмэтым ыльэныкъоклэ тари-фхэр гъэтэрэзыгъэнхэм джы фэгъэзэгъэщтыр Адыгэ Рес-публикэм уасэхэм ыкли тариф-хэм къэралыгъо гъэпсыклэ тэ-рэр ялэ шыгыгъэнымклэ и Гъэ-лорышланлэ ары.

— Мы илъэсым икыыхьэ-гъум чыплэ зэфэшхьафхэм фэтэрыпкылу ащатырэм лъэшэу хэхьуагъ, ащ процент 50 — 80-м лъыклахьэу зы-кылэтыгъ. Ащ фэзыцэгъэхэ ушхьагъэхуэ ашлыщты-гъэхэр тарифхэр муницип-альнэ хабзэм игъо ыльэ-гъугъэхэр гъэиныгъэхэу зэ-рэщытхэр ары. Тарифхэм афэгъэхьыгъэ змызэгъы-ныгъэу кьэтэджыгъэм кы-ыхьэу Урысыем и Президен-тэу Дмитрий Медведевым пшъэрылх афишлыгъ кы-

хьащт илъэсым тарифхэм зэрахагъэхьащтыр процент 15-м рагъэхэу мышьунэу. А лъэныкъомклэ Адыгэ Респу-бликэм Иофхэр сьдэуыцтэу щыгъэпсыгъэхэ?

— Шыпкыэр поштмэ, мы илъэсым коммунальнэ фэло-фашлэхэм апае атырэр кы-зэралэтырэр проценти 100-м нэгъэсыгъэным техьэгъэныр Адыгэ Республикэм имуници-пальнэ образованиехэм ащыщ-хэм ащагъэцаклэу рагъэжьагъ. Адыгэ Республикэм и Прези-дент пшъэрылхэу афишлыгъэм тетэу коммунальнэ фэло-фа-шлэхэм ащыщхэмклэ шапхьэу щылэхэм ахэплъэжыхи, граждан-хэм атын фаер икълэрыклэу къа-фалыгъэжыгъ, ащ кыыхьэклэу коммунальнэ фэло-фашлэхэмклэ гражданхэм атырэм Адыгэ Республикэм зыкызырэщылэ-тыгъэр проценти 7-м кышщегъэ-жьагъэу 25-м нэс.

2011-рэ илъэсыр арымэ Ио-фыр зыфэгъэхьыгъэр, а лъэ-ныкъор гъэтэрэзыгъэным фэ-гъэзэгъэ органым пшъэрылхэу фашлыгъ коммунальнэ фэло-фашлэхэмклэ гражданхэм аты-рэм процент 15-м ехьу хи-мыгъэхьонэу, ащ дэжыым ком-мунальнэ комплексым иоргани-зациехэм товархэу алэклагъа-хьэхэрэр ыкли фэло-фашлэхэу афызэшлуахыхэрэр тэрэзэу зэлыгытыгъэнхэ фае, зигугъу кьэтшлыгъэ организациехэм тарифхэр е хэгъэхьоныгъэу ашлыщтхэр рахьухьэхэ зыхьу-клэ, коммунальнэ комплексым иорганizationsхэм шлуагъэ кыкклэлоу Иоф ашлэнымклэ, ахэм производственнэ ыкли инвестиционнэ программэхэр агъэцэклэнхэмклэ шлуагъэ къэ-зымыхьыу агъэклорэу мылты-кухэр тэрэзэу агъэфедэхэу амыгъэпсы хьуыцтэп.

— Псэуплэ унэм пае аты-рэм пэлухьанэу зыщыкла-гъэхэм субсидиехэр алэклэгъэ-хьэгъэнхэр агъэнафэ зыхьуклэ сыда зэрыгуызэхэрэр?

— Псэуплэ унэм ыкли ком-мунальнэ фэло-фашлэхэм апае атырэм пэлухьанэу субсидие-хэр гражданхэм алэклэгъэхьэ-гъэнхэ зэрэфаер Урысые Феде-рацием ипсэуплэ Кодекс ыкли ахэр зэраратыщтхэ шыкклэхэр Урысые Федерацием и Прави-тельствэ 2005-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 14-м ышлыгъэ унашъоу N 761-р зытетым къагъэнафэх.

Псэуплэ унэм ыкли комму-нальнэ фэло-фашлэхэм апае атырэм пэлухьащт субсидие-хэр гражданхэм зэратырэр зыгорэклэ псэуплэ унэм иинагъэ елыгытыгъэу чыплэ стандар-тым ишапхьэхэу субсидиехэр агъэнафэхэ зыхьуклэ агъэфедэ-хэрэм ыкли Адыгэ Республи-кэм иминистрэхэм я Кабинет илъэс къэс псэуплэ-коммуналь-нэ фэло-фашлэхэм атефэщт чыплэ стандартэу ыгъэнафэ-рэм кызырагъэлъагъорэм те-тэу ахьыцэу атырэр унагъом зэклэ фэдэу кылэклахьэрэм елыгытыгъэу псэуплэ унэм ыкли коммунальнэ фэло-фашлэхэм апае гражданхэм атырэм илэхэ нахь маклэ фэди-зын фае.

Псэуплэ унэм ыкли комму-нальнэ фэло-фашлэхэм апае гражданхэм анахь маклэу атын фаеу агъэнафэрэр Адыгэ Рес-публикэм щыпсэхэрэ унагъохэм зэклэ фэдэу алэклахьэрэм ипро-цент 22-м емыхьоу ары. Джа-ры субсидие къаратыным пае лэубытыплэ ашлырэр.

Ялофшлагъэхэр зэфахьысыжьиыгъэх, ашлэштхэр агъэнэфагъэх

Адыгэкъалэ икълэзегъаджэхэм язэлюкълэ кыратхыкълэ

Адыгэкъалэ егъэджен-пуныгъэмкълэ илофшлэхэм августовскэ конференцие бэмышлэу ялагъ. Къалэм гъэсэнныгъэмкълэ игъэорышланлэ ипашэу Тхьалл Махьмудэ ащ кышшишлэу докладэу «Выявление и развитие одаренных детей и поддержка талантливой молодежи» зыфиорэм кызыррашлэу агъэмкълэ, ильэсыкълэ еджэгъом зышчыфэжьиыгъэхэр анахъу аналэ зытырагъэтыгъэхэр сэнэушыгъэ зыхэлхэр кыхэгъэ-щыгъэнхэр, ахэм япчъагъэ нахьыбэ шлыгъэныр, клалэхэм хэуныгъэхэр ягъэшлэу гъэнхэр, ащ фэшл зеришлэуашэу, программэ гъэнэфагъэм тетэу лог адыгэкъалэныр ары.

Адыгэкъалэ гъэсэнныгъэм иучреждение 14 дэт — гурыт еджаплэхэр тфы, ублэплэ еджаплэу зы, клэлэцлыкълэ Игыплэхэр тфы, нэмыкълэри. Зэклэми Урысые Федерацием и Президентэу Дмитрий Медведевир клэщакло зыфэхъуэгъэ логтхьабзэу «Наша новая школа» зыфиорэм тегъэпсыхьагъэу ялофшлэхэр зэхашэхэу аублагъ.

Докладчикым апэу зигугъу кышшлэхэр клэлэцлыкълэ Игыплэхэмкълэ апшгъэ ифагъэхэр ары. Апэрэ клэлэцлыкълэ Игыплэхэр капиталнэу агъэ-цкълэжьиыгъ, зигъот макълэхэм ыкълэ клэлабэ зилэ унагъохэм лэпылэгъоу аратыгъэм хагъэхъуагъ, садикхэм мылькоу къафатлупшырэр ыкълэ ахэм лог ащызышлэхэрэм ялэжъапкълэ нахьыбэ ашлэуагъ, нэпэмыкълэ логыгъохэри зэшлэуахыгъэх.

Мы лъэхъаным къалэм исадиклы 5-мэ клэлэцлыкълэ 826-рэ ащалыгъ. Анахьыбэу, сабыл 232-рэ, кызыррашлэхэр ятфэнэрэ садикэу «Пшыс» зыфи-

лорэр ары. Ахэм ягъэшхэни нахьышлэу зэхашэ хъугъэ. Мыщ фэгъэзагъ гъомылэпхъэ зэфэшхьафхэр гохъуу кызыгъэхъабырэр ООУ-у «Региональнэ пишекомбинатыр». Клэлэцлыкълэхэм япсауныгъэ кыуэхумэгъэным, апкышшол гъэпытэгъэным, ядунэеплы-кълэ, яшлэныгъэ ахэгъэхъогъэным пылгъы, кружокхэм, студиехэм лог арагъашлэ. Зышгъэрылхэр щытхъу хэлъуу зыгъэцкълэхэр, республикэ конкурсхэм теклонгъэ къащыдэ-зыхыгъэхэр клэлэцлыкълэхэм ащышхы Тхьагъэпсэу Гошнагъо, Цуякыо Светэ, Батыжэ Зое, Зеклогъу Саньет, Хьодэ Фатимэ, Бэгъ Фаридэ, Къошк Мэлэичэт, нэмыкълэхэри.

«Наша новая школа» зыфи-лорэ программэр щылэныгъэм щыгъэцкълэжьиыгъэм фэшл анахъу аналэ зытырагъэтын фэе пкыгъуитфыри Тхьалл Махьмудэ кылуагъ. Ахэр гъэсэнныгъэм ипашлэхэр гъэкълэжьи-гъэнхэр, талант зилэ клэлэ-цлыкълэхэм шэпхъэ гъэнэфагъэм тетэу лэпылэгъу афэхъуэгъэныр, клэлэзегъаджэ кадрэхэр гъэхъа-зырыгъэнхэр, еджэплэ инфра-структурэр непэрэ шылакълэ диштэу гъэпсыгъэныр, клэлэ-еджакълэхэм япсауныгъэ гъэпы-тэгъэныр арых.

Ахэм альэныкълэ логшлагъэу ялэхэм, тапкълэ ашлэштхэм докладчикыр къагъушылагъ. Зэклэ еджаплэхэм Интернетым ихъанхэ альэкълэ, яунэе сайтхэр ялэх. Компьютерэу, нэмыкълэ техникэу ялэхэр егъэджен-пуныгъэм кышшишлэуагъэхэр адыгэ. Ащ ишлуагъэкълэ клэлэеджэкълэ 1702-м щыщэу 173-мэ кызы-тынэкълэыгъэ ильэс еджэгъур дэгъу дэдэкълэ къаухыгъ. Гурыт еджаплэр кызыухыгъэ нэбгыри

113-м щыщэу 13-мэ дышгъэ ыкълэ тыжьиыгъ бгъэхалхьэхэр къахыгъэх.

Клэлэзегъаджэ кадрэхэм альэ-ныкълэ хэуныгъэу ашлэ-хэрэм ягугъу кышшлэу, ахэм ямэзэ лэжъапкълэ зыкызырлэ-тыгъэри кылуагъ. Ар зэрэ-хъуштыгъэр сомэ 5900-мэ, 2009-рэ ильэсым юныгъо мазэ кышшылэуагъэу 8200-м нэ-сыгъ. Клэлэзегъаджэ коллектив-хэр республикэ конкурсхэм ахэ-лажъэх, теклонгъэхэр къащы-дахых. Программэ зэфэшхьафхэмкълэ республикэм пэ-рытныгъэ щаубытыгъэ къалэм иапэрэ, ятлонэрэ, ияшэнэрэ еджаплэхэм ыкълэ ублэплэ еджа-плэу Чэтыжэ Маринэ зыпашэм.

Клэлэзегъаджэм и Ильэс фэгъэхыгъэ логтхьабзэ зэфэшхьафхэри зэхашэх. Ащ фэшы-хъат кълэ конкурсэу «Учитель 2010 года» зыфиорэр зэрэщы-лагъэр, ащ Шхьэлэхъо Маринэ теклонгъэ кызыррашлэ-хыгъэр. Семинар зэфэшхьаф-хэу зэхашагъэхэм шлэныгъэ ку-ухэр зэрялэхэр къащагъэлэ-гъуагъ тарихьыкълэ клэлэзегъа-джэхэу Джамбулаева Анаидэ, Физулинэ Жаннэ, хысапымкълэ — Тэшыгъэ Тэмэрэ, физикэмкълэ — Лэцэр Светэ, биологиемкълэ — Ехьулэ Аминэт, химиемкълэ — Хьэдэгъэлэ Руслганэ, нэмыкълэхэми.

Муниципальнэ кълэзэ про-граммэхэу «Развитие образо-вания», «Одаренные дети», «Молодежь Адыгейска», «Ока-зание помощи талантливой молодежи из малообеспечен-ных, многодетных и социаль-но незащищенных семей в по-лучении высшего образования» зыфилохэрэми лог ашлэ. Гъэ-рекълэ студенти 8-мэ яеджакълэ кълэзэ администрацием афи-

тыгъ. Мыгъэ зигъот макълэ уна-гъохэм къарыкълэ студенти 7-мэ яеджакълэ афатыгъ. Уни-верситетхэм, техникумхэм ащеджэхэр студент 28-мэ сти-пендие араты.

Республикэ олимпиадэхэм яклэлэеджэкълэ 44-рэ, кълэзэ олимпиадэхэм ныбжьиыкълэ 435-рэ ахэлэжъагъ. Ахэм апэрэ ыкълэ ятлонэрэ, яшэнэрэ чыплэхэр ащызыубытыгъэхэм ащышхы Шэуджэн Тимур, Дэхъужэ Фа-тимэ, Диана Селютинэ, Ехьулэ Алай, Любовь Бон-дарь, Анастасия Тетенева, Шумэн Бислан, нэмыкълэхэри.

Ащ пыдзагъэу докладчикыр къагъушылагъ еджаплэхэр ильэсыкълэ еджэгъом дэгъоу зэрэфытырагъэпсыхьагъэхэм, ахэм яматериальнэ базэ гъэ-байгъэнымкълэ логышхо зэрэ-зэшлэуахыгъэм, ахэмкълэ къалэм имэрэу Хьатэгъу Налбый ре-нэу ыналэ къазэрэтетыгъэм, лэпылэгъушлэу къазэрэфэхъу-гъэм. Ащ ишлуагъэкълэ гурыт ыкълэ ублэплэ еджаплэхэм меди-цинэ кабинетхэр ялэх, клэлэ-цлыкълэхэм япсауныгъэ кыуэху-мэгъэным ахэм ащыпылгы-щых. Спортым пылгъынхэмкълэ еджаплэхэм амалышлэхэр ялэ хъугъэ. Спортзалхэм анэмыкълэу футболешлэпхэ агъэпсыгъ.

Егъэджен-пуныгъэр не-пэрэ мафэм кыгъэуцухэрэ пшгъэрылхэм адиштэу зэхашэ-гъэнымкълэ амалышлэхэр тилэх, — кылуагъ икълэхым Тхьалл Махьмудэ. — Тилофшлагъэхэри дэикэп, узэрыгушхон гъэхъагъэу тилэри макълэ. Республикэмкълэ анахэ дэгъухэм тахалыгътэ. Ау ащ кыкълэрып шыкълэгъэ горэ-хэри тымылэхэу, тшлэштхэр зэкълэ тшлэгъахэу. Бэ джыри тыздэ-лэжъэнэу щылэр. Ахэм ащыщ «Одаренные дети» зыфилорэ

программэм игъэцкълэнкълэ гъунэпкъагъэхэр штэгъэнхэр, «Наша новая школа» зыфи-лорэм кыдыллыгъэхэрэ щы-лэныгъэм щыгъэцкълэжьи-гъэнхэм зеришлэуашэу лог дэтшлэныр, тисадикхэр нахэ зэ-тегъэпсыхьагъэнхэр, тикълэ-лэзегъаджэхэм яшлэныгъэрэ ялэплэсэнныгъэрэ ахэгъэхъо-гъэныр. Шлэныгъэм и Мафэклэ сышшылэгъушлэу, шьопсэу, шьо-тхъэжэ.

Клэлэзегъаджэ конференцием темэ зэфэшхьафхэмкълэ кы-щыгушылагъэх къалэм иублэплэ еджаплэ идиректорэу Чэтыжэ Маринэ, Хьалэхъоуе гурыт еджаплэ идиректор игуадзэу Хьодэ Сачнэт, ятлонэрэ клэ-лэцлыкълэ Игыплэхэм ипашэу Тхьалл Къутасэ, къалэм иапэ-рэ ыкълэ ятлонэрэ еджаплэхэм ядиректорхэм ягуадзэхэу Ека-терина Маковейрэ Бэрэтэрэ Фатимэрэ, ДЮСШ-м идирек-тор игуадзэу Хьакълэгъоу Казбек, заом иветеранэу Цы-кълэ Индрыс. Зэлюкълэ кышшылэ-гушылагъэх къалэм имэр игуа-дзэу Джамырзэ Гошнагъорэ народнэ депутатхэм якъэлэ Совет итхьаматэу Отэхь Рэ-щыдэрэ.

Икълэхым педагогическэ логшлэным щыпэрытхэ, егъэ-джен-пуныгъэм гъэхъэгъэ-шлэхэр щызышлэхэрэ клэлэ-егъэджэ купышхом Адыгэ Рес-публикэм гъэсэнныгъэмкълэ и Министерствэ, Адыгэкъалэ иадминистрациерэ инароднэ депутатхэм я Советрэ ыкълэ администрацием гъэсэнныгъэм-кълэ игъэорышланлэ ищытхъу тхыльхэм ахыщэ шлухъафтын-хэмрэ кыгъагъэхэмрэ аклы-гъухэу аратыгъэх.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

ГЪЭЗЕТЕДЖЭМ ИШПОШ

Сшлогъэшлэгъонэу седжагъ

Бэмышлэу зэлашлэрэ лы бэрэчэтэу, икълэуаджэ, и Теу-цожэ райони щыщ цыф гъэшлуагъэу, шхьэкълэфэшхо кызылэжьиыгъэу Бэрэтэрэ Аскэр Сэфэрбий ыкълэ «Сигупсэу си Гъобэкълэу» ылоу, экзэмпляри 100 хъоу, Мыекълэуап дэт ОАУ-у «По-лиграф-Юг»-м итхыль кышшылэгъэкълэыгъ.

Бэрэтэрэ Аскэр сз зысшлэрэр ильэс 40-ми къехъу-жьиыгъ, егъашлэми гушылэ мыхъун ыжэ кыдэкълэыгъэу зэхэсхыгъэп, сэщ нэмыкълэ-бэми янэлэуасэш, колхозэу Лениным ыцлэ зыхьыгъэм ильэсыбэрэ итхьамэтэгъэш, пэрытныгъэр илэу ренэу лог зеришлагъэр ашлэ. Лушыгъэр къебэкълэу, ишэнкълэ шьыры-тэу, культурэшхо зэрэхэлпыр кыхыгъэу, ыныбжэ ильэс 80-м

къехъугъэми, чанэу къэбар гъэшлэгъонхэр кылуатэу щыт. Сыд фэдызырэ удэгъушылагъэ-ми, узэщырэп — гухъахъохо хэогъуатэ.

Бэрэтэрэ Аскэр итхыльыкълэ иколхоз кышшылэным пае кы-нэу ыльэгъугъэм, Хэгъэгу зэ-ошхом ильэхъан икълэоджэгъу-хэм хъазабэу зэпачыгъэм игъэкълэтыгъэм нэлэуасэ тафе-шлы. Уцуи, тлыси амылэу, алэл-джэнашъохэр дэщягъэхэу икълэоджэгъухэр тыхэгъэгу зэрэ-фэлэжъагъэхэр ыкълэ нэбгырэ пэпчэ шылакълэ илахъэу хи-шлыхьагъэр кыгъэлэагъозэ, альэкълэуашлэхэри, ацлэхэри ары-гушхоу кырылэх.

Аскэр итхыль шыхегъэ-унэфыкълэ Совет хабзэм иапэ-рэ ильэсхэм, 1918-м кышше-гъэжъагъэу, кынымыгъуаехэу къафыкълэуащыгъэхэр зыфэ-

дагъэхэр, зыч-зыпчэгъоу, алэ зэкълэдзагъэу пытагъэ кызы-хагъафэзэ, альэкълэ кымыгъанэу ялофхэр зэрэзэшлэуахыщы-гъэхэр, кыным зэрэпэуцужы-гъэхэр. Аскэр итхыль адыгэ шэн-зекълэ дахэхэу тятэж-хэм кытфагъэнагъэхэм къа-щытегушылэ зыхъукълэ, шы-мыгъушшэу щэбзащэу ыбзэ егъэпсы — ахэр сыд фэдэкли уукъохэ зэрэмыхъуштыр, ана-хъэу ныдэльфыбзэр шлу дэдэ зэрэплэгъун, тиныбжьиыкълэхэу кытклэхъухъэхэрэм тиадыгэ лэпкэ кырыклогъэ тарихьыр ашлэн зэрэфаер, тятэжхэм заокълэ, лыпсыкълэ ерагъэу пхы-ратхъугъэ гъогу лъагъор ты-мыгъэгъуащэу, тызэгъурылоу, тиадыгэ шэн-зэхэтыкълэхэр члэтымынэу, сыдрэ логшлэни тыдэмышхьахэу тыпсэунэу кытэджэ. Нахьыжьиыгъ кы-

зилокълэ, нахьыкълэ зэригъэ-цакълэрэм щысэ тетхызэ, щы-лэныгъэм лээпсэ пытэ зэ-рэщытшлэныгъэм Аскэр итхыль тыфегъасэ, гушшысакълэхэр тыгу кыгъэкълэх...

Тхыльым кышшело икълэуа-джэ унэгъо 500-у щыпсэу-щыгъэхэм къарыкълэ нэб-гырэ 350-р Хэгъэгу зэошхом апсэ емыблэжъэхэу зэрэщызе-уагъэхэр ыкълэ ахэм азыныкълэ нахьыбэм кызыррамыгъэзе-жьиыгъэр.

Аскэр игукълэомэ ащыщ Со-вет хабзэм ильэхъан тыхэу зы мэщыт закълэу кызыррамынэ-жьиыгъагъэр, ащ даклоу, тхьэ-шлэуахъуныгъэр махэ зэрэ-хъугъагъэр; динзехъагъэхэу, лэзэхэу тилагъэхэр рарагъэщы-хи, жьалымыгъэкълэ зэрагъэ-кълэдыгъагъэхэр...

Непэ Алахъэмкълэ шыкурэу

тиадыгэ кълэуаджэ пэпчэ мэ-щытхэр икълэрыкълэу дашлы-хъэжьиыгъэхэш, джар кызы-гъэзэжьиыгъэ насыпэу тфэ-жьиыгъэ, гушшысакълэхэр тыгу кыгъэкълэх...

Аскэр апэ римыгъэшъымэ, ауж кырыгъэнагъэхэп икълэуа-джэ кыдэкълэыгъэхэу цыф гъэ-сагъэхэри: Теуцожэ Цыгъо, ащ ыкълэу Нухъэ, лэшыгъэ Хьазрэт, Гъукълэл Нурбий, Къат Теуцожэ афэдэхэу лэ-кълэ кыралыгъэхэми шлулэ, дахэкълэ шызэлэашлэхэрэри.

Тхыльуу мыщ фэдыз шлуа-гъэ зыпылгъым, шыкълэгъэ гъэнэфагъэхэри илэхэми, ти-адыгэ лэпкэ кырыкълэуа-гъэм изы лэхъуу сэ сеплы.

КЪАДЭ Мухьдин.

Адыгэкъал.

Адыгэр тыди щыадыг

ФЕРМЭ пэрытым ибысым тыдэгущыиэнэу, иЮфшIаКIэ кыизэдгъэлъэгъунэу итхъухъагъэти, муниципальнэ Хасэм ипашэу Гъыш Самир тигъусэу тыкIуагъ. Амир фермэм тетыгъэп, ащ телефонкIэ тыдэгущылагъ. «Джыдэдэм сыкъэсышт», — кытитIуагъэти, Гъышым уахътэр хъаулыеу ыгъэкIуагъэп, Шапсыгъэм ифермэ ехылагъэу къэбар гъэшIэгъонхэр кытфилотагъэх. «Фермэм цыфхэр сыдигъуи тетыхэр ищыклагъэп, видеокамерэхэр чIыпIабэм ащыгъэуцугъэхэшт, уиунэ укымыкIэу мыш щыхъурэ-щышIэхэрэм уалыплъэн плъэкIышт», — еЮ Гъыш Самир.

Амири къэсыгъ, каникулым щылэ икIалэу Нухы игъусагъ, ар тым иIэпылэгъушIу. КIэлэцIыкIур ятэ кыIорэм едэлэу, ышIэрэм лъэплъэ, ежымы иIахъ хегъэкIы.

— ИлъэситфыкIэ узэкIэлэбэжымэ, — кыIуатэ Амир, — зэшхэм зэдэгъэгъагъэ пчэнхэр тхъунхэу, апэрэмкIэ кIэ гори хэтлхъэгъагъэп мы ЮфшIэным, кIо, нахыпэкIэ зэрэшIыштыгъэм фэдэу Юфым дэтыублагъ, лъэшэу тыпшъыштыгъэ, пчэдыжым кыщегъэжыагъэу пчыхъэ охъуфэкIэ фермэм тыщылагъ. Джы ащ фэдэжэп, сэскIочIэ закъокIэ зэкIэ Юфхэр зэшIосэхых, Нухэ сигъусэ зыхъукIэ, кын гори тыукIэрэп...

НэмыкI шъыпкъэу фермэм ЮфшIэнхэр щызэхашэхэу зэраублэгъагъэр ащ кытфилотагъ. Ахъшэ зэхалхъы, пчэн тIокI ащэфыгъ, мэкIэ-макIэзэ фермэм Iэщхэр щашыгъэх, ящыкIэгъэ техникэр, Iусхэр кыызIэклагъэхъагъэх. Къалэжырэр зэкIэ сомэ къемылэу, яхызмэт хэхъоныгъэ зэришIыштым пэIуагъахъэштыгъ, арыми узыгъэгущIон горэ яЮф кыкIаюштыгъэп. ЮфшIэныр ылапсэ нэсэу зэблахъунэу зэдаштагъэ.

ЗэхэгущыIэжыкыи, яфермэ технологическэ процесскIэр шагъэфедэнэу рахъухъагъ. «Пчэнышэм икъэхъыжынкIэ Израиль шагъэфедэу хъугъэгъэ компьютернэ автоматическэ линиер тэри дгъэфедэнэу итхъухъагъ. Ар фэдэхэкIыплэ тфэхъуным тицхъэшхо телыгъэп, ау етIанэ тыкIэгъоужыгъэп, сыда плэмэ фэдэ кытфихыштыгъэ».

СистемакIэм ищэфын, игъэуцун атекIодэгъэ мылкIум ызыныкIор къралыгъом зэшхэм къраритыжыгъ.

— Тэ тыди тыкIоныр ищыкIэгъагъэп, — ыгъэшIагъоу кытфелуатэ Амир, — специалистхэр къакIохи, системэр агъэуцугъ, Юф зэришIэрэр ауплэкIугъ, кытфалотагъ, кытагъэлъэгъугъ ищыклагъэ хъумэ епшIылэштыр. Джы джэнэтым исхэм тафэд. Шъори мары шъульэгъушт ар.

Классическэ музыкэр шъабзэу кыIу, етIанэ рок-музыкэр тхъакIумэм кыредзэ — чэши мафи радиом иЮфшIэн зэпыурэп. ШIэныгъэлэжхэм хагъэунэфыкIы: былымхэм щэр нахъбэу къатынымкIэ, нахъ лыбэ ашIынымкIэ музыкэм ишIуагъэ къэкIо...

Шапсыгъэм ифермэ непэ

Израиль ит къуаджэу Рихъаные щыпсэурэ Шапсыгъэ Амир иунагъо былымэхъо фермэу иIэр мы IэгъочIыгъом цынахъ ин. Ащи изакъон, фермэм джырэ технологиехэр игъэкIотыгъэу щагъэфедэх.

Шапсыгъэ Амир.

ЫбгъукIэ ущытэу мыш щыхъурэм уалыплъэныр лъэшэу гъэшIэгъоны, циркым фэд: цIыфым командэу ытыгъэм дырагъаштэу пчэнхэр къакырым куп-купэу кычIэхъэх, сатыр занкIэу къэуцух. Амиррэ Нухэрэ шхол пэпчъ фытегъэпсыхъагъэу щэр зэразыштыр паганэ — ащ такыкь нахыбэп ыкыудырэр. Оборудованиер зыпаганэрэм щэр цистернэшхом елъадэ, ащ ренэу а зы температурэр щыIыгъ, ащ кыхэкIэу градус 40-м нэсэу фабэ щыIэми, щэм идэгъугъэ зэблэхъурэп. Щэ литрэу илъэдагъэ пэпчъ системэм кыелытэ. Тель-Авив ипулт кыщыуаIон алъэкIышт резервуарым щэу илъэдагъэр зыфэдызери, литрэ пчъагъэу дащыгъэри. А зы уахътэм мафэ къэс щэр зыщэфырэ машинэр мыш къэкIо, арышъ, фермэм ибысым мыш ренэу щыIэныр ищыклагъэп: компьютерыр бгъэпцIэн плъэ-

АКЪЫЛ ХЭЛЪЭУ ЯЮФШIЭН ЗЭХАЩЭ

Амир иIэпылэгъу шъхъаIэр ащ ишъаоу Нухь.

пчэн 200-м ехъу шаIыгъ. Пчэн хъубагъэхэр Австрием, Францием къащашэфыгъэх. ЧыпIэ пчэн лъэпкъхэри аIыгых. Былымхэр къэбзэ-лъабзэх, пкъыгъо лые гори нэм кыкIидзэрэп. Пчэн пэпчъ къэбарэу пы-

лзыр микрочипхэу ащ ытхъэкIумэ хэгъэнагъэхэм зыдаIыгъ. Компьютерым кыредзэ зы мафэм пчэным Iусэу ратыгъэр, ионтэгъугъэ кыхэхъуагъэр,

щэу кытыгъэр зыфэдызир. А машинэ Iушым пчэным иорганизмэ зэхъокIыныгъэ горэхэр фэхъугъэмэ, ипсауныгъэ зэщыкыуагъэмэ инэплэгъу ригъэкIэрэп. А пстэум фермэм ипашэ иЮфшIэн лъэшэу къагъэпсынкIэ, джары Амир мафэм тIогъогогъу нахъ фермэм темыхъэми зыкIэхъурэр.

Былым пэпчъ паспорт иI, ар

кIыштэп, учетыр мыш пхъашэу щызэхэшагъ. Тхъамафэ тешIэрэм къэс щэм кыкIэкIуагъэр Шапсыгъэм исчет кырагъахъэ.

— Джы сэ кыызгурэЮ, — еЮ Амир, — илъэситфыкIэ узэкIэлэбэжымэ, тытегушхуи, оборудование лъапIэр кызытэщэфым тэрзэу тызэрэеклогъагъэр, джырэ технологиер

Фермэм пчэнхэр зэрэшаIыгъхэр.

Израиль мэку-мэщымкIэ иминистерствэ щыухэсыгъ. Пчэнылэу къахъыжырэр зэкIэ Палестинэм ещэфы, щэр къэрал кIоцIым шацэ. Щэ литрэ шыхъу гурытымкIэ мафэ къэс къаIащырэр компаниеу «Тнув» зыфилорэм ещэфы. Ащ кыое лъэпкъ эффэшъафхэр, йогуртхэр, ряженкэхэр, диетическэ, сабий шхыныгъохэр хашIыкIых.

кыызIэкIэдгъэхъагъэм ишIуагъэкIэ тилофшIэн лъэшэу кытфэпсынкIагъ, лымрэ щэмрэ якъэхъыжыны нахъ IэшIэхэу зэшIотхы хъугъэ. Ащ тытыригъэгущIухъагъ тапэкIи шIогъэшхо къэзытышт амалхэр нахыбэу зетхъанхэм. ГухэлыкIэхэри кысфакIохэ хъугъэ. Мэлхэр хъугъэнхэми сыдехыкы. Мэл зыбгъушIи сщэфыгъэ. ТапэкIи ахэм ахэзгъэхъошт.

НЫБЭ Андзор.
(Тисобкор.).

ЗЭПАХЫРЭ УЗХЭМРЭ ТЫКЪЭЗЫУЦУХЬЭРЭ ДУНАИМРЭ

ЦЫФХЭМ къяцэкээрэ хьацлэ-плагхэм ащышэу анахь шынагьоклэ тыкъэзыуцухьэрэ дунэе шхьэихыгъэм шалыггээрэ цыфылтым ешгорэ аргьойхэр арых плэм хэуко-ныгъэ хьуштгэп. Ахэр жьугъэу цыфхэм къазытебанэхклэ, гупсэфыгъо зэрарамытырэм имы-закъоу аль ешгохэ зыхьуклэ, пкъынэ-лынэм гупсэу хатгупшыхьэрэм клышгор егъэхьушпы, егъэбжыбжы, зэцкъэгъэ чыплэм гу зылгы-тэгъое ягъэ фэхьу, плыжь ешпы (цыфылтым ешгорэр аргьойбзыр ары, хьухэм ягъо-мылэр къякыхэрэм лэшгупсэу аклэтымрэ псымрэ арых).

Аужырэ ильэс 20-м кыклоцл тиреспубликэ вирусклэ зэпа-хырэ узхэр зезыхьэрэ аргьой лъэпкъхэр нахьыбэ зэрэщы-хьухэрэ псыуцуплэмэ апэб-лагъэу псэухэрэ кьоджэдэхсэм инэу зэхашлэ хьугъэ.

— Республикэм кыгъэгъу-нэрэ чыналгъэм техьагъур, За-паднэ Нил илэгъо-благъохэм къащяузырэ чыплалэр, нэ-мыкырэ зэпахырэ уз хьылгъэ-хэр цыфхэм къяфэзыхьын зылгъэкышт лъыешго аргьой лъэпкъ 23-рэ кышыхагъэ-щыгъ, — ело Роспотребнадзо-рым и Гьэфорышлангъу АР-м шылэм ипашэу Аджыр Ас-лганэ.

Ащ тызэрэщигъэгъоза-гъэмклэ, бэдзэнэшхуэу, фэш-хьаф хьацлэ-плэцлэ шынагъохуэ, бамык лъэпкъхуэ Адыгэ Рес-публикэм кыгъэгъунэрэ чыналгъэм шыпсэухэрэм ушэ-тынхэр арашлылагъэх. Ахэм кызырагъэлъагъорэмклэ, ты-къэзыуцухьэрэ дунаим игъэ-псыклэ ыпкъ кыкыклэ ахэм афэдэ хьацлэ-плэцлэ шынагъохэр жьугъэу зыщыбэгъонхэ алъэ-кышты чыплэхэм тиреспубли-кэ ахэхьэ.

Бгъагъэр зыпштгклэ, ащ ик-вадрантэ метрэ пэпчэ аргъоеу исыр фэди 10 — 100-клэ нахьыбэ зыхьуклэ, лъыешго хьацлэ-плагхэм зэрэхьэрэ-зэпахырэ уз шынагъохэр къяжээнхэмклэ, ахэр цыфхэм къяузынхэмклэ гъэнэфагъэу шынагъоу цыгъэу мэхьу. Арышэ, ыпшгэкклэ зэрэщыхэдгъэуэфыкыгъэу, аргьойхэр зэряцакъэхэрэм цыфхэр егъэтхьаурых, гупсэ-фэу загъэпсэфын, Иоф ашлэн алъэкыным иамалхэр икъоу агъотынхэ алъэкырэп, чэмхэм шэу къякыхьэрэм рыгъунэу кьашгклэ, шклэхэр нахь маклэу къякыхьох.

Цыфхэм зэрар ин къазыхь-рэ аргьойхэр нахь жьугъэу зы-щыбагъоу агъэунэфыгъэхэр цыф псэуплэхуэ къяуджэхуэ Джэджэхьабл, Тэухьабл, Къун-чыкхьабл, Адэмый, Хьати-кыуай, кьутырэу Чумаковыр, Джамбэчый, Улап, селоу Штур-бинэр, Еджэркыуай, Пшыжь-хьабл, нэмыкхэри арых.

Муниципальнэ образованиеу «Красногвардейскэ район» зыфиорэм псыхьохуэ Лабэ, Пшызэ, Шхьагуашэ, Шыкь псыубытыплэр, мыхэм япсы-теуаплэхэр арытых (зэклэми зэрашлэу, а чыплэхэр арых ар-гьойхэр нахьыбэу зыдэ-щылэхэр), ильэс пчъагъэм кык-лоцл аргьойхэр гъэклодыгъэн-

хэм афэгъэхьыгъэ Иофтхьа-бзэхэр икыу фэдизэу ащызэра-хьанхуэ хьурэп. Ащ пэлухьащт мылтыкур зэралэклэмылтым изэ-рар лъэшэу къякло. ФФГУЗ-у «Адыгэ Республикэм къябзэ-ныгъэмрэ зэпахырэ узхэм ябэныгъэнхэмрэкклэ и Гупчэ» илофышлэхэм 2007 — 2010-рэ ильэсхэм, цыфхэр кызырэр-клэдэуэгъэхэм пае, Красногвар-дейскэ районхэм энтомо-логиемклэ илофхэм язытет пчъагъэрэ аушгъэкыгъэ. Ахэмклэ

Мышклэ мэхьанэшхо ял дам-бэхэр игъом укъэбзыгъэнхэм, хьызмэт Иофшлэнхэмклэ ямышыкклэгъэ псыутлэхэр гъэгъушыгъэнхэм, дренаж си-стемэр гъэцэклэжыгъэным, ошхышхо къещхымэ псыр зэ-рыдащырэ канализациер зэ-тегъэпсыхьэгъэным, нахь куоу шыгъэным, псыуцуплэ е псэу чьэрэр зэрыт псыутлэ инхэм янэпкъхэр узэнкыгъэнхэм. Джащ фэдэу ахэм псэу къя-клэрыгыр нахь куу шыгъэн,

лъэшэу типащэхэм тьялэу зы-горэ кытфашлэнэу, амал горэ шылахэмэ, аргьойхэр тфагъэ-клодынхуэ ташгъугъэ» — джа-ры гъэзетым кыфатхыгъэгъэ писъмэм кышцилоштыгъэр. Тхыгъэри гъэзетым кыхьагъ, къяулыкшуплэхуэ зытефэхэ-рэм япашэхэми ащклэ зафэд-гъэзагъ. Мыщ пьдзагъэу къя-тлон еж кьоджэдэхсэм сомэ 200, 100 зэхагъахьозэ, сомэ мин 31-рэ 500-рэ кызыраутгъоигъэр. А Иофшлэныр Джэбатыр Оле-

зэшлуихыгъэх. Псышхьа-шомрэ ащ ыгъунэхэмрэ само-летым уцхэр къазытыретаком сомэ мин 15 теклодагъ.

— Къяуджэм Иофтхьабзэу цызэшлуахыгъэм ишлуагъэ кызырэкъягъэр къазыушы-хьатырэр, — ело Роспотребна-дзорым и Гьэфорышлангъу АР-м шылэм испециалист-эксперт шхьагъэу зэпахырэ узхэм яот-дел илофышлэу Шэуджэн Ну-рыет, — аргьойхэр фэдэ 20-клэ нахь маклэ зэрэхьугъэхэр ары.

Иклэухым кыштытлон хьацлэ-плагхэм зэрэхьэрэ уз-хэр зэпамыхынхэм илоф-тхьабзэхэм ыкли техьагъу узыр къемыжъэным иамалхэр зе-хьэгъэнхэм зэрэтегъэпсы-кыгъэр 2008 — 2010-рэ ильэс-хэм ателыгъэгъэ программэу Адыгэ Республикэм шаштэ-гъагъэр. Ащ кыделгытэ тичлынальэхэр къябзэныгъэм ишашхьэхэм адиштэу шы-гъэнхэр, зэпахырэ узхэр зезы-хьэрэ хьацлэ-плагхэр гъэ-клодыгъэнхэр. Ащ шлуагъэ кымытыгъэу пфэлоштгэп. Сыда плэм мы аужырэ ильэ-ситфыр зыпштгклэ, Адыгэ Рес-публикэм техьагъур кышяу-зыгъэу агъэунэфыгъэп. Арэу щытми, ыпэрэ ильэсхэм рес-публикэм къякыгъэхэм ащыш-хэм ар кызыдахьэу кы-хэкыгъ. Азербайджан, Таджи-кистан, Республикэу Чад (Аф-рикэр) къярыкыгъэ нэбгыриш а узыр ядагъоу агъэунэфы-гъагъ. Анахьэу гумэкыгъом икъякыуаплэу шытыр чыплэрыс цыфхэм ащышхэми ар къяу-зыным ишчынагъо зэрэщылэр ары. Республикэм кыгъэгъу-нэрэ чыналгъэм бэдэдэ хьоу псыутлэхэр зэритхэр (охьтэ гъэнэфагъэклэ агъэфедэнхуэ ашлыгъэ ыкли ренэу агъэфедэрэ псыутлэхуэ гектар 570-м кыхьу зыубытыхэрэр) дэгъу дэдэп. Сыда плэм ахэм техьагъу узыр зезыхьэрэ аргьой лъэпкъхэр жьугъэу ахэсых. Джащ фэдэу республикэм къяклохэрэми а узыр кызыдахьын алъэ-кыштыш, мыщ шыпсэухэрэм техьагъур къяузыным ишчы-нагъо шылэ зэпыт.

Техьагъур кызыузыгъэхэр игъом кыхэгъэщыгъэнхэм, зэ-рифэшбуашэу ахэм лэпылэгъу агъэгъотыгъэным пае ильэс къяс лэзэплэ-профилактическэ учреждениехэм а Иофыгъохэм афэгъэхьыгъэ теоретическэ, практическэ занятиехэр ащы-зэхашэх. Техьагъур цыфхэм къямыгъэузыгъэным фэгъэ-хьыгъэ лекции 19-рэ зэдэгу-щылэгъу 87-рэ медицинэм илофышлэхэм афызэхашагъэх, тематическэ санбюллетень 19 фэдиз кыдагъэкыгъ. Къэбар жьугъэм иамалхэмклэ телеви-дением кышчыгушылэгъэх, республикэ, чыплэ гъэзетхэм тхыгъэхэр къащыхаутых. Щэч зыхэмылыр, узэдэлэжмэ, ар-гьойхэри, нэмык хьацлэ-плэцлэ шынагъохэри республикэм нахь маклэ шыпшынхэ зэ-рэплэкыштыр ары.

ШАКИО Мир.

специалистхэм (энтомологхэм) зэфэхьысыжъэу ашыгъэхэм кызыраушыхьатырэмклэ, ар-гьойхэр анахьыбэу зыщыба-гъохэрэр Шыкь псыубытыплэр, нэмыкырэ псэуплэхэм, псы-хьохэм янэпкъхьхэр арых. Етланэ къяхьугъэклэ аргьойхэр жьыбгъэм зыдилгъэсыр лъэныкъомклэ зэфэхьаф цыф псэуплэхэм, ахэм ащышэу къяуджэу Адэмый нахь дэбы-бэх. Тыкъэзыуцухьэрэ дунаим ичлоупс изытет ыпкъ кыкыклэ гурытымклэ чэщ-зымафэм уплэкълунхуэ ашыгъэхэм кызырагъэлъэгъуагъэмклэ, аргьой шырхэр мэлылфэгъу мазэм кышгъэгъэжыгъэу чъэ-пыогъу мазэм нэс жьугъэу къэхьух. Мэзи 7 — 8-м кыклоцл ахэр мэбыбых, лъэ-шэу мэцакъэх ыкли ахэр ана-хьыбэу зыщыплэгъухэрэр мэкъуогъу мазэм кышчыуб-лагъэу шышхьэу мазэм ыклэм нэсэу ары. Анахьэу цыфмэ къазытебанэхэрэр пчы-хьэм тыгъэкхьажажыгъом ыкли пчэдыжыым тыгъэ-кыкыкыгъом адэжэ. Ар-гьойбзым клэнкыи 120 — 400 егъэтлылты, гъемафэм ыгъа-шлэрэр мазэ — мазэрэ ныкьор-рэ. Кымэфэ уахьтэм ащ мэзи 6 — 7 ыгъэшлэн ылтэкышты. А уахьтэм кыклоцл ащ гъоогъуи 5 клэнкыхэр егъэтлылтых. Арышэ, зэпахырэ уз шына-гъохэр цыфхэм къямыузын-хэм, лъыешго хьацлэ-плагхэм япчъагъэ нахь маклэ шы-гъэным икыу фэдизэу тыналэ тетыдзэн фаеу щыт.

псы нэпкъхэм апэблагъэу псым кыыхаклэхэрэмрэ псыкылым техьорэ шлойхэмрэ плэлыгъэнэфагъэклэ укъэбзыгъэнхэ фае. Къэкыхьэрэм аклагъэхьорэ ыкли хьызмэтымклэ агъэфедэрэ псыр охьтэ кыхьэм кык-лоцл зышалагъэхэрэм шхьэ-теплэ ателыным ыкли ахэм ары-тыр псыр тхьамафэм зэ зэб-лахьузэ амышпы хьуштгэп. Хэтэрыклэхэм псы аклагъахьэ зыхьукыи нахь чыплэ лъхьан-чэхэм псыр арымыуцоным улыплгъэн фае, хьызмэтымклэ ямышыкклэгъэ псыутлэхэрэ ма-шэхэмрэ игъом гъэсэгъэхэми ишлуагъэ къяклошт.

А пстэум ягугъу кызы-клэтшырэр, социализмэ шы-лаклар зэбгырызыжы, капита-лизмэ псэуклэм тызытырашэ-рэ ильэс пчъагъэм кыклоцл а Иофыгъохэм ащыт гори зэра-хьажьырэп плэми хьуштыш ары. Цыф кызырыкылохэр ама-ли, къяулайи ямылэу кызыра-гъэнагъэхэм, еж хабзэм мылтыку имыкыур зэриушхьагъу зэпы-тым кыхьэкклэу къяуджэхуэ псыуцуплэхэм, псыхьохэм аклэрысхэм аргьойхэм шылакклэ къяратыжырэпышгъ «Мардж» мыухыжыым хэтых.

Джащ фэдэ чыплэ ильэс пчъагъэ хьугъэу итых къяу-джэу Адэмые шыпсэухэрэр. Ахэм мыгъэ гулэжхуэ зыкыт-фагъээзгъагъ. «Мардж, аргьой-мэ ташхы!» Адыгэ Республи-кэм ит кьоджэ инхэм зыклэ та-щыш, унэгъо 400 лэпэ-цыпэу тыщэпсэу. Кьоджэдэхсэмклэ

рэ Якыкыо Хьалимэтрэ агъэ-цэклагъ. Нэужым къяуджэм идахэ зылэгъу, кьоджэ Иофыгъоу аргьойхэм ягъэклодынклэ къя-тэджыгъэм ямылтыку халхьэ-зэ, чылэм зишлуагъэ езы-гъэкыгъэхэм зэклэм алъэ-къяуацлэхэр кветлон. Ахэр: Цэй Камаль — сомэ мини 10, Чы-назыр Алыи — мини 5, Даур Вячеслав мини 5 къатыгъ. Нэбгырэ пшыкылугоу сомэ мин зырыз къэзытыгъэхэр: Ягъумэ Марыет, Хьапэклэ Аслган, Шэх Аслган, Шэх Альберт, Набэкыо Хьазрэт, Набэкыо Казбек, Чэ-тэо Аскэр, Джэбатыр Юр, Бахьукыо Хьазрэт, Лъэпцлэ-рыкыо Алыи, Чыназыр Алыи, Сэбанэкыо Аслган. Сомэ шытыфкылэ хэлэжыагъэхэр Чы-назыр Эдуардрэ Къудаикыо Алыирэ, шышчыкклэ Хьапэклэ Налбыйрэ Чэтэо Светланэрэ ыкли шытыфкылэ Налбантэ Мэ-мэтрэ Чыназыр Марыетрэ.

Мыщ дэжыым игугъу кы-щытшын ООУ-у «Гигиена» зыфиорэм ипашэу Аджыр Руслханэ игушыкыклэ ишло-гъэшхо кызызригъэкъягъэр. Ащ аргьойхэр зэрагъэлэшт уцхуэ цифокс 50 мм, кукарача, бактерицифокс зыфилохэрэр адэ-мылэхэм афаригъэщгъагъэх. Ахэр кьоджэдэс унагъо пэпчэ зэрафикьущтым елгытыгъэу зэрэтыраклэшт шыкылэри агуригъалозэ, Тухьтэрэ Розэ атыригъошгъэ. Джащ фэдэу Адэмые шыпсэурэ Бахьукыо Аскэр самолетэу уцхэр тезыклэшттым Иофыгъохэр

Пшъэрылхэр цыкIухэп

Урысые Федерацием гандболимкIэ изэнэкъокъухэу суперлигэм щыкIорэмэ ахэлэжьэрэ командэмэ 2010 — 2011-рэ илээс ешIэгъур Юныгъом и 4-м аублэ. Мыекъопэ «Адыфым» итренер шхьалэу, Урысыем изаслуженнэ тренерэу Александр Реввэ, тиспортсменкэмэ зэлукIэгъухэр зыщырагъэжьэнхэм гуцылэгъу тафэхуыгъ.

Мыекъопэ гандбол клубэу «Адыфым».

— Пшъэрылхэр гъэнэфагъэхэр тIэхэу илээсыкIэ ешIэгъур етэгъажэ, — еIо Александр Реввэ. — Гандболыр зикIасэхэр дгъэгъушIохэ тшIоигъу.

— **Спортыр зикIасэхэр анахэу кызыкIэупчIэхэрэ командэм зэхьокIыныгъэу фэхуэгъэхэр ары.**

— ЗэлыашIэрэ гандболисткэ тикомандэ къедгъэблэгъэн зэрэтымилъэкIыштыр дэгъоу ошIэ. Адыгеим щыдгъэсэгъэ ныбжьыкIэхэр арых гугъапIэу тIэхэр.

— **Командэм сыхэлгъыш, зи хэIыжьыгъэп.**

— Марина Васильевамрэ Ольга Исаченкэмрэ сабийхэр къафэхуыгъэх, япшгъэшгъэ цыкIухэр апIух. Мария Мартыненкэм ылбакъо хъужыгъэгъоп, джыри мээз зауэрэ еIээштых. Лариса Сысоевам шIэхэу кыгъэзэжьышты.

— **НыбжьыкIэу шхуштагъэмэ ащыцых Екатерина Сухановамрэ Марина Чурбановамрэ. Тури Исэмэгъух.**

— Екатерина Сухановар Урысыем иныбжьыкIэ хэшыпыкIыгъэ командэ хэт, къэлапчъэм Iэгуаор анахыбэрэ дэзидзэрэмэ ащыц, псынIкIэу мэгупшысэ,

спортсменкэ дэгъу хъунэу тыщэгъуы.

— **Мыекъуапэ икомандэ щешIэщыгъэмэ ащыц тикъалэ кыгъэзэжьыныгъэу кыуи-Иуагъэба?**

— Дунаим ичемпионкэу Инна Суслинар «Звездам» кыхэ-кIыжьыгъ, ау Мыекъуапэ кыгъэзэжьыгъэп. «Ростов-Дон» икьэлэпчъэIутэу хэгъэгум изэнэкъокъумэ ахэлэжьэщт.

— **Виктория Калинина, Эльвира Ищенко, Наталья Тормозовар...**

— Виктории «Звездам» икьэлэпчъэIут, Урысыем иныбжьыкIэ хэшыпыкIыгъэ командэ щешIэ. Эльвира Ищенко «Ростов-Дон» икапитан, къэлапчъэм Iэгуаор анахыбэрэ дэзидзэрэмэ ащыц. Наталья Тормозовар

«Кубань» Краснодар икьэлэпчъэIут.

— **Тикомандэ хащынэу хэт кызаджэхэр?**

— Мария Гарбуз дунаим иныбжьыкIэмэ язэнэкъокъу тыжын медалыр кышщыдихыгъ. «Звездам» итренер шхьалэу Евгений Трефиловыр кыльгэплэ. Екатерина Сухановари тренерхэм янэплэгъу ит.

— **Тигандбол командэ мыгъэ сыда зыфэбнэщтыр?**

— Апэ ит командитфмэ ащыц тыхъунэу тыфай. СэшIэ ар кын кызырэтфэхуштыр. Я 6-рэ чыплэм нахь лъхъанчэу тыкъемыныр типшъэрылх шхьалэу щытышты.

— **ШхуигъухэлъышIухэр кыжыгъэхъунхэу шхуфэсIо.**

— Тхьауегъэпсэу.

«Адыфым» щешIэщтхэмрэ ипащэхэмрэ

«Адыфым» иапэрэ ешIэгъухэм ахэлэжьэщтхэр:

1. Рюхина Светлана
7. Романенко Мария
8. Игнатченко Анна
9. Чурбанова Марина
10. Малхозова Ирина
11. Еремченко Наталья
12. Буряченко Анна
14. Суханова Екатерина

17. Гусакова Татьяна
18. Гоппенко Татьяна
19. Яцкевич Екатерина
21. Андреева Анастасия
25. Косенкова Анастасия
26. Коцарева Юлия
29. Дьякова Екатерина
36. Гарбуз Мария.

Шхуналэ тешхуыз: спортсменкэмэ ямакэмэ атедзэгъэ

номерыр ары пчъагъэмэ къагъэлагъэрэр.

Ревва Александр — тренер шхьалэ, УФ-м изаслуженнэ тренер.

Рюхина Ольга — тренер, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренер.

Кондратенко Петр — врач. Тхьагъэпсэу Нурбий — администратор.

«Адыфым» изэлукIэгъухэр

4.09.

«Лада» — «Адыф».

8.09.

«Адыф» — «Ростов-Дон».

12.09.

«Звезда» — «Адыф».

ФУТБОЛ. ЯТИОНЭРЭ КУПЫР

Р. Къулэм тегъэгъушIо

«Автодор» Владикавказ — «Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — 0:1.

ШышхъэIум и 31-м Владикавказ щызэдешIагъэх, еплъыгъэр 1200-рэ.

Зезыагъэхэр: Ю. Сотников — Новороссийск, К. Никиша — Кропоткин, А. Къошк — Шытхьал.

Къэлапчъэм Iэгуаор дэзидзагъэр: Къулэ Руслъан, 90+.

«Зэкъошныгъэр» текIоныгъэм фэбнагъ. ЕшIэгъур зыщаухыным Вадим Балабановыр лъэшэу зэогъэ Iэгуаор бысымхэм якомандэ икьэлэпчъэпкъ кыгъэзэжьыгъ. Ащ лъыпытэу Къулэ Руслъан ухъумакомэ ябэнызэ, шхьэкIэ зэогъэ Iэгуаор хъагъэм ифагъ, 1:0-у «Зэкъош-

ныгъэм» зэлукIэгъур кыхыгъ.

Купым хэтхэр зэрешIагъэхэр:

«Ангушт» — «Черноморец» — 1:0, еплъыгъэр 1000, «Дагдизель» — «МИТОС» — 1:1, еплъыгъэр 3000, «Батыйск» — «Кавказтрансгаз» — 0:3, ешIагъэхэп, «Энергия» — «Торпедо» — 1:3, еплъы-

гъэр 1000, «Динамо» — «Краснодар-2000» — 1:1, еплъыгъэр 500, «Таганрог» — «Мэшыкъу» — 0:0, еплъыгъэр 800, СКА — «Беслан» — 3:1, еплъыгъэр 900.

Чыплэу зыдэщытхэр

Юныгъом и 2-м ехъулIэу командэхэр зыдэщыт чыплэхэмрэ очко пчъагъэу ялэмрэ:

1. «Черноморец» — 55
2. «Торпедо» — 52

3. «Мэшыкъу» — 40
4. «Астрахань» — 38
5. «Кавказтрансгаз» — 36
6. «Зэкъошныгъ» — 31
7. «МИТОС» — 30
8. «Энергия» — 29
9. «Краснодар-2000» — 29
10. «Беслан» — 27
11. «Дагдизель» — 26
12. «Ангушт» — 23
13. СКА — 22
14. «Динамо» — 21
15. «Таганрог» — 18
16. «Автодор» — 16
17. «Батыйск» — 15.

Юныгъом и 6-м «Зэкъошныгъэр» Астрахань икомандэ тикъалэ щыIукIэщт.

НэкIубгъом итхэр зыгъэхъазыргъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилгэп-кыгъэхэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шхьалэр

ДЭРБЭ ТИМУР

Редакциер зыдэщыIэр:
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

редактор шхьалэм иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-пшъэдэкIыж зы-хырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиоукъэтын-хэмкIэ ыкIи зэлы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэлары-шIанI, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-тыхэрэм мышпып-къагъэу къахафэ-хэрэмкIэ къэзыт-хыгъэхэм пшъэдэ-кIыж ахы. Къа-тхэхэрэмрэ гъэзе-тым щылажьэхэр-рэмрэ яеплъыкIэ зэтемыфэн ылгэ-кIышты. Гъэзет-еджэхэм кыт-фагъэхырэ тхы-гъэхэр зэхэтфы-хэрэп ыкIи къэ-зытхыгъэхэм алэкIэдгъэхъа-жыхэрэп.

Зыщыхауырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр

4725
Индексхэр
52161
52162

Зак. 2472

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр
Сыхъатыр 18.00